

obzornik

glasilo delovne organizacije

Kako oblikovati nove cene?

S cenami se danes srečujemo domala vsi. Le malokdo pa ve, kako zapletene so niti okrog njih. Razločki med zakonodajno teorijo in prakso? Zakon o cenah je, zakona o cenah ni. Tudi lesna industrija je v vrtincu iger o cenah. Cene, dohodek, odgovornost...

Danes ni preprosto oblikovati takšne cene, ki bodo ustrezale. To bi pomenilo zadostiti nasprotujočim si določilom. Biti bi morale istočasno bele in črne. Kako? Poskušajmo si razložiti!

Zakon o združenem delu v 62. členu pravi dobesedno takole:

»Delavci v temeljnih organizacijah določajo skupaj z delovnimi ljudmi v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem politiko cen v okviru svojih samoupravnih pravic in odgovornosti.

Delavci v temeljnih organizacijah oblikujejo samostojno, v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti, cene za proizvode in storitve na enotnem jugoslovanskem trgu na podlagi delovanja tržnih zakonitosti, v skladu s samoupravnim sporazumom, družbenim dogovorom ter z zakonom določenimi pogoji za pridobivanje dohodka.«

Že ob površnem branju lahko opazimo, da je poudarek na delavcih združenega dela in na sa-

moupravnem oblikovanju cen ter na trgu kot objektivni podlagi. Zato je pravilno misliti, da vodijo izvedbeni predpisi, ki zadevajo cene, v to smer, administracija pa ustvarja za tako delo osnovne pogoje in ukrepe ob večjih nepravilnostih.

Kdor tako misli, pa se bridko moti!

Že vrsto let je določanje cen sila zapletena zadeva. Rešujemo oziroma vsaj poizkušamo ga reševati na različne načine, toda glavni poudarek in edina rešitev je spet in spet administrativno določanje cen. Pri tem pa ima odločilno, če že ne kar edino besedo za večino pomembnih proizvodov zvezni zavod za cene. Ob tem lahko ugotovimo zlasti troje:

1. veljavni izvedbeni predpisi so izrazito administrativnega (etatističnega) značaja in nimajo z zakonom o združenem delu nič skupnega;

2. novi zakon o cenah je sicer sprejet, vendar je njegova uporaba »odložena«;

3. tudi slabo samoupravno urejanje na področju cen bi bilo

boljše od pavšalnega administrativnega, zlasti na področjih, kjer bi konkurenčnost lahko bila močan urejevalec oziroma preprečevalec zlorab.

Mnogi proizvajalci so se zaradi nesistematčnosti na področju cen znašli v brezizhodnem položaju. Po eni strani so cene surovin zakonito ali malo manj zakonito krepko rasle, sami pa s svojimi zahtevki za višje cene niso uspeli. Notranjih rezerv ni na pretek, saj jih z leti izčrpajo še tako trdovratni neokretneži.

Zato ostane možnost, da dajo delež iz svojega dohodka za rešitev »administrativno uročene« proizvodnje tisti proizvajalci, ki dohodek še imajo. S tem zagotovijo svojo nadaljnjo proizvodnjo in v nekem smislu zdravijo vsebinske napake — administrativnih določanj cen. Zaradi različnih stisk in različnih položajev se včasih zdi, da ne vemo, kdo pije in kdo plača. Vse to pa je lahko v opreki z bojem zoper inflacijo.

Da bi presekali spiralno dviganje cen, so se odgovorni organi odločili v juniju letos za maksimiranje vseh cen. Cene za nove proizvode pa določa po sila ovirajočem postopku administrativni organ. To velja zdaj za vse cene v Jugoslaviji (razen za cene branjevcev na živilskih trgih).

Precej težav imamo zdaj zaradi tega tudi v lesni industriji. Samo kot primer naj omenimo proizvodnjo ivernih plošč. Morada še ne veste, da ceni lesne surovine in lepila skupaj že presegata ceno, ki jo je za iverne plošče določila administracija. Kje so še vsi ostali stroški? Kje so osebni dohodki? Kaj naj počnemo z določili zakonov o pogojih ustvarjanja dohodka, o dobrem gospodarjenju? Pri vsem tem pa delavci v tovarnah ivernih plošč že ves čas delajo v štirih izmenah.

Tudi v BREST prihajajo vsak dan bolj ali manj zakoniti samoupravni in »samoupravni« sporazumi o (višjih) cenah, pa o kompenzacijah ter o raznih drugih načinih, ki naj rešujejo desetine zapletov, pogojenih s cenami. Prav gotovo jih ne bomo rešili samo na pavšalni administrativni način. Zagovorniki takih rešitev morajo vedeti še nekaj: določanje cen pomeni določanje dohodka (rezanje tanjšega ali debelejšega kosa kruha) in s tem prevzem vse odgovornosti od proizvodnje naprej. In kdo pri tem izloči združeno delo, je izločil tudi samoupravo. Kako takšno, samo administrativni prijem, ne uspeva, smo v jugoslovanskem gospodarskem vsakdanu že videvali in spet gledamo prav zdaj.

Gotovo bi bilo nesmiselno trditi, da v proizvodnji in pri drugem poslovanju, ki se odvija nekoliko bolj samodejno, ni napak.

Toda vrsto nepravilnosti so kar narekovali neprimerni administrativni ukrepi. Sleherni dan lahko opazimo, da je na sedanji stopnji razvoja nesmiselno prepustiti odločanje o vseh bistvenih stvareh — edinole skupini bolj ali manj zainteresiranih oziroma bolj ali manj sposobnih uradnikov.

Da sedanja praksa ni prava, naj podpremo s citatom tovariša Tita, ki je že leta 1951 dejal predstavnikom tiska:

»Odnos delavskega razreda, torej tistih, ki delajo, do države se zdaj povsem spreminja. Država pri nas popolnoma odmira. Osrednja državna uprava bo obdržala edino le koordinacijo in planiranje v glavnih obrisih.«

In za podkrepitev še prepričljiva misel Borisa Kidriča, ki je v enem izmed svojih zadnjih del zapisal:

»...na drugi strani je treba pripravljati zamenjavo sedanjege »nepreglednega« obilja uredb, naredb in predpisov s področja gospodarstva, ki tako neposrednim proizvajalcem kakor tudi regulativnim organom otežkočajo pregled njihovih pravic in dolžnosti, s štiri do pet urejenimi zakoni s področja gospodarstva, ki lahko zadostno regulirajo nove produkcijske odnose, regulirajo gospodarsko življenje in omejuje potrebo po raznih »naknadnih« in »dopolnilnih« predpisih na neogibni minimum.«

Če naj združeno delo v resnici kaj pomeni, si bo moralo priboriti vsaj nekoliko več besede tudi pri določanju cen.

Z. Zabukovec

Brestov srednjeročni načrt

Samoupravni sporazum o temeljnih plana delovne organizacije za obdobje od leta 1981 do leta 1985 bo doživel po nekaterih preverjanjih določene popravke.

Vsekakor so se najbolj kresala mnenja o prihodnjih proizvodnih programih temeljnih organizacij in Bresta sploh. V osnutku družbenega dogovora SR Slovenije je namreč malo prostora danega predelovalni industriji. Zato smo razmišljali predvsem o finalizaciji ognje odpornih plošč ter o možnostih za proizvodnjo obdelovalnih strojev.

Zato je bilo dogovorjeno, naj bo nosilec finalizacije ognje odpornih plošč TOZD Jelka, za proizvodnjo lesno obdelovalnih strojev pa TOZD Pohištvo.

Za proizvodnjo lesno-cementnih oziroma tankih ivernih plošč pa je potrebno zaradi sorazmerne visoke predračunske vrednosti zagotoviti sovlaganja, saj takšnega novega bremena Brest sam ne premore. Ostali popravki so manj pomembni. Seveda

bo ta sporazum posredovan v javno razpravo, v kateri se bodo verjetno pojavili še dodatni predlogi.

Druga novost je v tem, da smo pripravili samoupravni sporazum o vsklajevanju planov z našimi dobavitelji. Tako želimo z našimi partnerji vskladiti za srednjeročno obdobje naše potrebe z njihovimi možnostmi. Podobno pa bomo morali opraviti vsklajevanje tudi z našimi kupci.

Nasploh bo v naslednjih dneh živahna razprava o srednjeročnih dokumentih. Tako bo v razpravi družbeni dogovor o temeljnih plana Slovenije, občine in regije, samoupravni sporazum o temeljnih plana Slovenije, občine in regije, samoupravni sporazum o temeljnih plana SOZD, vsi sporazumi z našimi dobavitelji in kupci, usklajevanje z banko, krajevnimi skupnostmi in tako naprej. Samo tako vsklajeni načrti bodo zagotovili tudi resnično realen načrt našega razvoja.

P. Oblak

Eden izmed številnih obrazov našega jezera. Več o našem turizmu na 7.strani!

Naše polletno gospodarjenje

Spremenjeni pogoji za gospodarjenje so nedvomno vplivali tudi na naše polletne rezultate, čeprav ne za vse temeljne organizacije enako. Zato je toliko bolj važno, da smo stabilizacijske pogoje vnesli že v letni načrt, saj nam to omogoča, da lažje obvladujemo celotni reprodukcijski proces. Nedvomno pa za polletni obračun veljajo več ali manj iste ugotovitve kot za prvo tromesečje, s tem da je bilo nepredvidenih vplivov na poslovanje dosti več.

PROIZVODNJA

Napovedi, da se bo s povečano proizvodnjo za izvoz zmanjšala celotna proizvodnja, so se uresničile. Tako smo proizvodni načrt v prvem tromesečju dosegli s 24,2 odstotka, v polletju pa s 45 odstotki.

To posebej velja pri TOZD Pohištvu za proizvodnjo v aprilu. Poleg nekaterih težav, ki so nastale v proizvodnji in pri oblikovanju teh izdelkov, je bila zahtevana tudi zelo velika kvaliteta, kar je povzročalo dodatne težave. Kljub temu, da so bile nato v maju vse sile usmerjene v proizvodnjo za izvoz, pa načrtovana proizvodnja ni bila dosežena. Zato bodo potrebni dodatni napor, da bo izpolnjen letni načrt.

Delno je izvoz vplival tudi na TOZD Gaber, kjer je število izdelanih kuhinjskih elementov tudi pod načrtovanim številom. V drugih finalnih temeljnih organizacijah je bil plan sorazmerno dobro izpolnjen, kar zlasti velja za TOZD Masiva in TOZD Jelka, medtem ko se je TOZD Tapetništvo ubadala za nerednimi dobavami kooperantov.

Za primarno proizvodnjo naj povemo, da se je dotok hlodovine normaliziral, vendar zaostanka iz prvega četrletja ne bo mogoče nadomestiti. Tako je enota žaga v TOZD Žagalnici za 11,8 odstotkov pod polletnim načrtom, medtem ko je stanje v TOZD Jelka boljše. Vendar za loge hlodovine še vedno niso velike in vsak večji zastoj v dotoku hlodovine lahko ogrozi normalno proizvodnjo.

Izpolnjevanje načrta proizvodnje ivernih plošč je nekoliko pod predvidevanji zaradi remonta ter večjih zastojev v juniju. Vsekakor vse pogostejše okvare kažejo na delno iztrošenost delovnih sredstev, kar bo zahtevalo večje stroške vzdrževanja.

Nova proizvodnja ognjevarnih plošč je v okviru poskusnega obratovanja dosegla zelo ugodne rezultate, kar bo omogočilo v naslednjem obdobju normalno proizvodnjo.

Vsekakor pa je potrebno ob vsem tem poudariti, da so bili ti rezultati doseženi z enakim številom zaposlenih kot v preteklem letu kljub novi proizvodnji ognjevarnih plošč. Tako se popolnoma uveljavlja sprejeto plansko izhodišče, da se mora povečevati proizvodnja predvsem

z večanjem produktivnosti, ne pa z novim zaposlovanjem.

NABAVA

Nedvomno je na takšno ali drugačno proizvodnjo vplivala tudi nabava. Čeprav je bila sorazmerno dobra, pa so pogoji na nabavnem področju iz dneva v dan težji. Ob dejstvu, da nekaterih materialov na trgu preprosto ni več, da so spremembe uvoznih pogojev izjemno velike, so tudi cene zabeležile nenormalno rast. Zato tudi 50 odstotkov višje cene od načrtovanih niso več nikakršna posebnost.

Dodatno je nabavo oteževalo tudi likvidnostno stanje, ki je včasih vzrok, da naročeno blago ni odpremljeno pravočasno. Za reševanje likvidnosti smo začeli uresničevati dogovor o nabavljanju samo tistih materialov, ki jih ni na zalogi v okviru delovne organizacije in o odprodaji materialov, ki so nekurantni.

Seveda samo to ne bo rešilo likvidnostnega vprašanja, pač pa bo treba še bolj zaostriiti poslovanje na vseh ravneh ter zmanjšati zaloge gotovih proizvodov. Zaradi limitov domačih bank namreč pri njih ne moremo pričakovati dodatnih kreditov; zato bo vprašanje likvidnosti še naprej ostalo izredno težavno.

PRODAJA

Prodaja je bila brez interne realizacije dosežena z 41 odstotki, z interno pa s 46 odstotki. To pomeni, da smo v okviru načrtovanega razmerja 40:60 v korist drugega polletja. Na doseganje takšnega rezultata so vplivali tudi nekateri ukrepi prodajne službe kot:

- okrepitev potniške službe in kontrola potovanj,
- pospešena montaža pohištva ter organizacija prodajnih akcij,
- sprotno analiziranje prodaje prek trgovskih hiš in v primeru odstopanja ustrezni ukrepi,
- okrepitev reklame,
- začetek delovanja novega salona v Beogradu,
- organizacija prodaje opuščenih programov v Cerknici in v Zagrebu.

To je omogočilo, da so se začele zmanjševati zaloge v TOZD Gaber, Tapetništvo in Masiva, medtem ko je v TOZD Pohištvu in Jelka še vedno naraščajo.

IZVOZ

Izvoz je večji od lanskega istega obdobja za 28 odstotkov, vendar je letni načrt dosežen samo z 32 odstotki. Pri tem znaša izvoz žaganega lesa 41,3 odstotka, pohištva pa samo 22,3 odstotka. Vzrokov je več. Med splošne bi lahko prišteli recesijo v zahodnih državah, predvsem v Združenih državah Amerike, tako da tuji kupci zavlačujejo odpremo že sklenjenih pogodb.

Poleg tega smo tudi načrtovali večji izvoz v drugem polletju, vendar je razlika sedaj že izredno velika. To posebej velja za TOZD Pohištvo, kjer bo težko izpolniti letni načrt izvoza. Za enoto stolarna v TOZD Žagalnica še vedno nismo našli ustreznega izdelka za izvoz, medtem ko se bo v TOZD Jelka stanje bistveno popravilo s predvidenim izvozom Katarine 1 in 2. Tako edino TOZD Masiva med finalnimi TOZD dosega načrtovani izvoz.

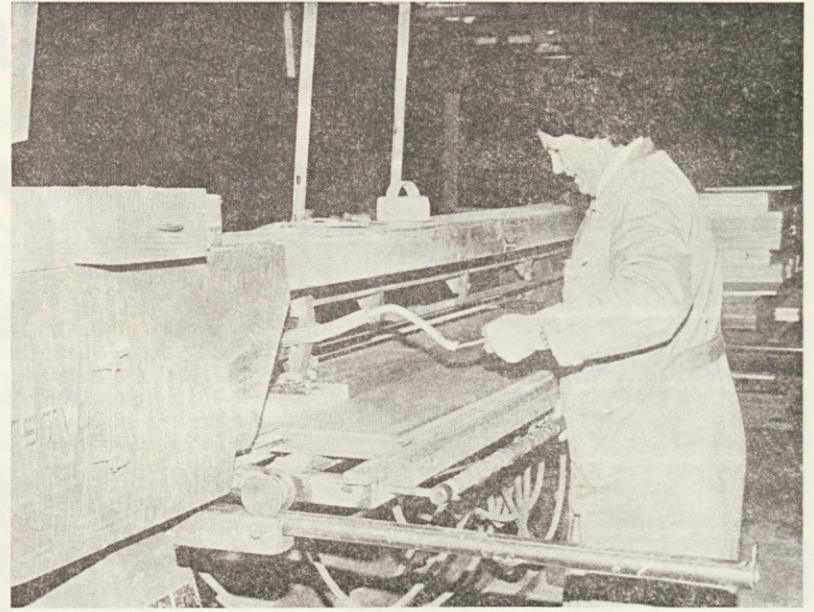
FINANČNI REZULTATI

Kot splošna značilnost finančnih rezultatov poslovanja velja, da so porabljena sredstva v strukturi celotnega prihodka za dve odstotni točki večja od preteklega leta, kar kaže na že omenjene višje cene surovin in repromaterialov. Zato je tudi porast dohodka nekoliko manjši, vendar v okviru načrta.

V strukturi dohodka so samoupravne in zakonske obveznosti manjše od načrtovanih, delno zaradi nižjih prispevkov na bruto osebne dohodke, delno zaradi nižjega ostanka dohodka v nekaterih temeljnih organizacijah.

Za delitev čistega dohodka je značilno, da je v okviru načrtovanih zneskov z izjemo poslovnega sklada, ki je že sedaj večji od načrtovanega. Vendar moramo istočasno povedati, da je amortizacija nad predpisano stopnjo bistveno manjša in bi bil ob načrtovani pospešeni amortizaciji tudi poslovni sklad v okviru plana. Te ugotovitve veljajo za delovno organizacijo kot celoto, medtem ko je stanje po temeljnih organizacijah različno.

Ugodne rezultate so dosegle TOZD Žagalnica, Iverka in Prodaja, medtem ko sta TOZD Pohištvo in Tapetništvo izdajali minimalna sredstva v poslovni sklad. Tudi za TOZD Iverka lahko takoj ugotovimo, da vsa amortizacija skupaj s poslovnim skladom ne zadošča za pokrivanje odplačil kreditov. K temu moramo še dodati, da je nedavno povečana cena mazuta, kar bo vplivalo tudi na lesno surovino kot energetski vir.

Iz TOZD POHIŠTVO — brušenje

V najtežjem stanju sta vsekakor TOZD Jelka in TOZD Gaber. O vzrokih izgube v TOZD Jelka smo že govorili pri tromesečnem obračunu. Izguba se je delno zmanjšala, vendar bo potrebno ponovno proučiti vsa vprašanja ter izdelati sanacijski program. TOZD Gaber pa je kljub temu, da je prodajni načrt dosežen, da povpraševanje presega ponudbo, komaj uspela izločiti sredstva za svoj rezervni sklad. Vzrok je jasno viden v porabljenih sredstvih, saj so leta porastla za 87 odstotkov, medtem ko je celotni prihodek porastel za 47 odstotkov. Povečanja cen surovin in repromaterialov so bila v tej temeljni organizaciji največja, vendar jim za-

radi administrativnih ukrepov niso sledile cene gotovih proizvodov.

Naj to poročilo zaključimo z uresničevanjem dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v letu 1980. Plan dohodka je bil za celotno delovno organizacijo presežen za 8,8 odstotka, medtem ko je indeks doseganja mase osebnih dohodkov 98,5, torej smo se držali dogovora. Pri tem so znašali povprečno izplačani osebni dohodki na zaposlenega 7011 din, kar pa nas komaj približuje povprečju panoge. Vendar bodo ob boljšem gospodarjenju tudi osebni dohodki naraščali. P. Oblak

O vpisih in o naložbah

Ob koncu junija se je sestal izvršilni odbor republiške izobraževalne skupnosti lesarstva in med drugim pregledal, kako je z vpisom v prve letnike lesarskih šol v prihodnjem šolskem letu.

Podatkov o vpisu učencev za ozke in široke profile lesarskih poklicev še ni, sicer pa se je vpisalo 260 učencev za tehnike, 17 študentov za inženirje lesarstva in 37 študentov za diplomirane inženirje lesarstva.

Obenem je izvršilni odbor tudi sklenil, naj bi v ustrezne planske dokumente za naslednje srednjeročno obdobje vnesli naslednje naložbe:

- izgradnja šolske zgradbe za lesarstvo pri biotehniški fa-

kulteti v Ljubljani (predračunska vrednost 103.000.000 din),

— izgradnja telovadnice v lesarskem šolskem centru Maribor (predračunska vrednost 11.000.000 din),

— izgradnja telovadnice v lesarskem šolskem centru Nova Gorica (predračunska vrednost 25.000.000 din),

— velika popravila in obnovitvena dela v tehniški šoli za lesarstvo v Ljubljani (predračunska vrednost še ni znana).

Na isti seji so dali tudi soglasje, da lesarski šolski center iz Nove Gorice v prihodnjem šolskem letu organizira dislocirani oddelek poklicne lesne šole v Ilirski Bistrici.

(Po Informacijah SZ Les)

Vsklajevanje proizvodnje in prodaje

Pohištvo uvrščamo med tiste vrste blaga, ki nima enakomerne prodaje med letom. Vzrokov za različno povpraševanje po pohištvi je več. Osnovni pa je najbrž v tem, da gradbena podjetja končujejo večje stanovanjske izgradnje v glavnem na jesen in je prodaja zato večja v tem obdobju. Poleg tega pa bistveno vpliva na ugodno prodajo kreditna politika, ki jo določajo zvezni organi ter načrtovana ali pričakovana inflacija.

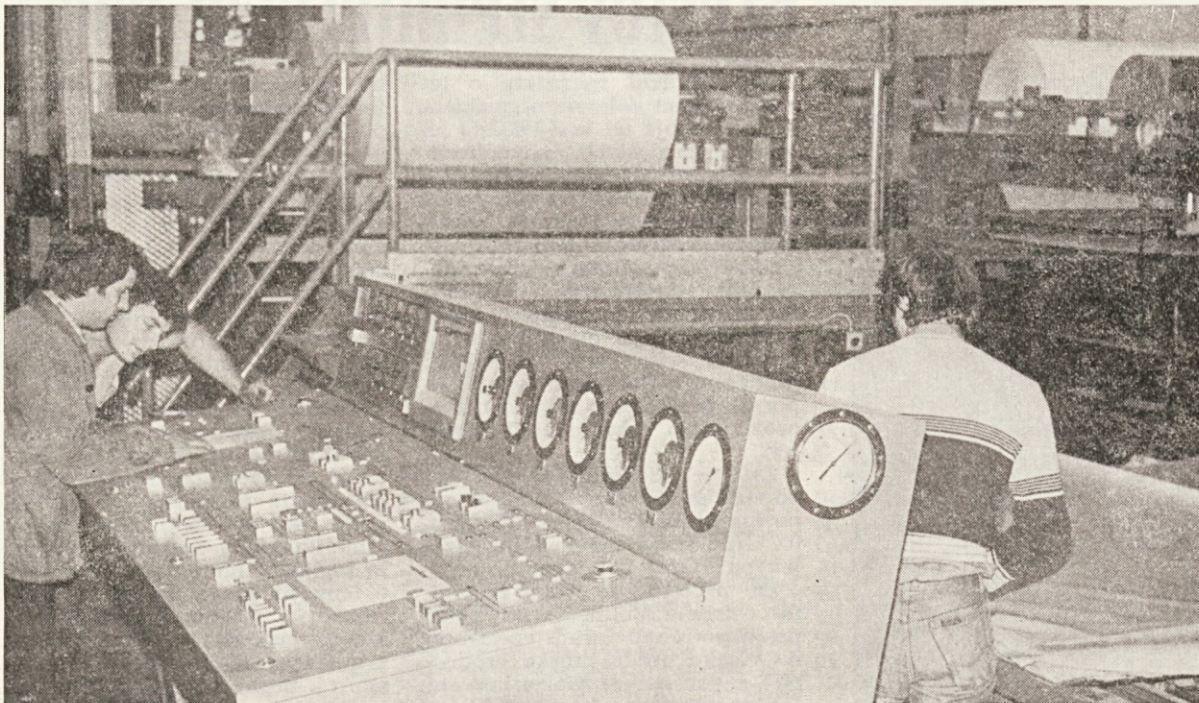
V nasprotju z dogajanjem na tržišču pa teče proizvodnja pohištva brez večjih nihanj in ker delamo v dveh izmenah, praktično ni mogoče prilagajati delovni čas in se tako z večjo ali manjšo proizvodnjo pohištva prilagajati tudi povpraševanju na tržišču. Tako ciklično nastajajo časovna obdobja v katerih je proizvodnja večja od prodaje in se zaloge kopičijo in obratno, ko je prodaja večja od proizvodnje in manjka posameznih proizvodov ali elementov.

Ob takem gibanju proizvodnje in prodaje je operativno načrtovanje proizvodnje, prodaje in zalog v posameznih obdobjih

dokaj zahtevno delo, ki zahteva natančno dolgoletno evidenco, pa tudi precej izkušenj. Dodatne težave nastopijo v takih obdobjih kot je letošnje, ko negotove dobave materialov in surovin zahtevajo načrtovanje proizvodnje tudi za šest mesecev vnaprej, ukrepi davčne politike pa ne omogočajo normalne presoje in ocene vnaprej predvidenega stanja; s tem ne omogočajo načrtovanega vključevanja novih izdelkov v prodajo programov.

Zaradi omenjenih vzrokov, delno pa tudi zaradi napak bodisi v proizvodnji, bodisi v prodaji, vsklajenost med njima letos ni najboljša. Tako imamo nekaterih izdelkov v proizvodnji in v zalogah preveč, drugih pa nam manjka. Takšno stanje seveda vpliva na celotno manjšo prodajo od možne, saj trgovci zahtevajo celovito odpremo ponujenega proizvodnega programa. Prav zato pa bo najbrž potrebno službe, ki na tem področju delajo, okrepiti ter izboljšati in poostriiti disciplino pri uresničevanju dogovorjenih nalog.

F. Mele

Pred stiskalnico v naši novi temeljni organizaciji MINERALKA

Pa še enkrat o cenah

Mnogi so od novega zakona o sistemu in družbeni kontroli cen pričakovali, da bo prinesel manj administrativnega vpliva in da se bodo oblikovale na osnovi tržnih pogojev. Pri tem pa je marsikdo prezrl vse spremljajoče akte ter sporazume in dogovore, ki jih je potrebno sprejeti, da zakon lahko sploh zaživi. Z osnutki teh aktov smo se nedavno srečali na izvršnem odboru splošnega združenja lesarstva Slovenije.

Najprej veĳa povedati, da smo imeli na dnevnem redu »samo« trinaest različnih osnutkov in predlogov zakonov, dogovorov, navodil in samoupravnih sporazumov, ki se nanašajo na cene; skupno pa gradivo verjetno le ni tehtalo več kot kilogram. Najbrž ni treba posebej govoriti, da je potrebno precej časa, da se lahko prebijes skozi vse to gradivo, če pa ga hočeš še podrobno proučiti, pa je najbolje, da vzameš študijski dopust. No, važneje je, kaj v teh papirjih piše.

Omenil bi samo dva akta: osnutek družbenega dogovora o določitvi proizvodov in storitev, ki so pomembni za vso državo in navodilo o uporabi meril za oblikovanje cen. Prvi dogovor določa, kateri proizvodi bodo še naprej pod zveznim nadzorstvom. Ze bežen pregled pove, da osnutek v bistvu ohranja kontrolo zveznega zavoda za cene.

Kako tudi ne, saj že prvo merilo, ki določa proizvode, pomembne za vso državo, pravi, da so to proizvodi, katerih prodaja se nanaša na ozemlje celotne Jugoslavije oziroma več družbenopolitičnih skupnosti in so pomembni za delovanje enotnega

trga. To pa je večina proizvodov. Zato je bilo predlagano, naj bi bili v zvezni pristojnosti samo tisti proizvodi, ki so bistvenega značaja za uresničitev ciljev družbenega načrta Jugoslavije in za panoge, ki so z načrtom določene kot prioritete.

Navodilo o uporabi meril za oblikovanje cen pa loči štiri merila:

— razmerje med ponudbo in povpraševanjem na domačem trgu;

— vpliv svetovnih cen;

— povprečna produktivnost dela;

— razdelitev skupnega družbenega proizvoda na dejavnosti sorazmerno z njihovo produktivnostjo.

Ta merila so nato razčlenjena na osmih straneh. Torej bi morala biti tudi prijava cen vsaj na osmih straneh, če bi hoteli na vsa prikazana merila odgovoriti, da ob tem niti ne govorimo, kako obsežno statistično gradivo bi morali imeti na voljo.

Seveda po tako duhamornem sestanku ni preostalo nič drugega, kot da ustanovimo komisijo za cene, ki naj skuša strokovno

spremljati vsa dogajanja na področju cen. V nasprotnem primeru bomo morali iskati pojasnila v republiških ali pa v zveznih ustanovah, kako naj sploh cene prijavimo, ali pa organizirati v delovnih organizacijah dodatno administracijo — službo za cene.

P. Oblak

Pravnik odgovarja

Ker je sedaj čas dopustov, se pojavljajo vprašanja v zvezi z dopusti. Tako je bilo posredovano vprašanje, koliko dni dopusta pripada delavcu, ki se je vrnil z odsluženja vojaškega roka, pa predno je odšel na odsluženje, še ni izpolnil pogoja po 1. odstavku 90. člena zakona o delovnih razmerjih oziroma 106. člena samoupravnega sporazuma o delovnih razmerjih.

Odgovor:

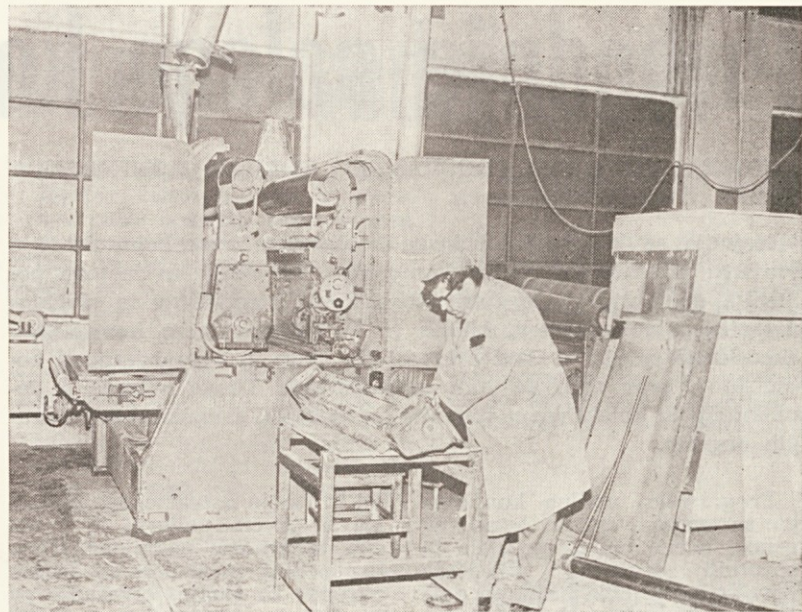
Delavec ima pravico izrabiti letni dopust, ko mu preteče čas nepretrganega dela, ki ga delavci določijo v samoupravnem splošnem aktu o delovnih razmerjih in ki ne sme biti daljši kot šest mesecev (1. odstavek 90. člena zakona o delovnih razmerjih). V našem samoupravnem sporazumu je določeno, da ima delavec pravico izrabiti letni dopust potem, ko mu preteče šest mesecev nepretrganega dela.

Delavec, ki je odšel na odsluženje vojaškega roka, ni prekinil delovnega razmerja, pač pa je prekinil le delo in sicer za toliko časa, kolikor je bil na odslužitvi vojaškega roka. Med tem časom so mu pravice iz delovnega razmerja mirovale. Čas služenja vojaškega roka se ne šteje v delovno razmerje in tudi ne kot čas za pridobitev pravice do letnega dopusta, pač pa se čas delovnega razmerja pred nastopom mirovanja in po njem seštevata.

Če je delavec že pred odhodom na odsluženje kadrovskega roka nepretrgano delal šest mesecev, ima pravico do polnega letnega dopusta po osnovah in kriterijih, določenih v samoupravnem sporazumu o delovnih razmerjih.

V istem obsegu mu pripada dopust, če bo izpolnil pogoj šestmesečnega nepretrganega dela po seštevku nepretrganega dela pred odhodom in po vrnitvi z odsluženja kadrovskega roka do konca koledarskega leta 1980. Če pa ne bo izpolnil tega pogoja do konca koledarskega leta, mu ne pripada polni dopust, pač pa krajši. V takem primeru bo številni dni dopusta sorazmerno času, prebitemu na delu.

A. Perčič

Popravilo stroja (iz TOZD POHIŠTVO)

Vzroki zastojev na Iverki

Težavno vprašanje, s katerim se srečujemo v proizvodnji ivernih plošč, so zastoji. Vzroki zanje so različni: največkrat so to najrazličnejše okvare na strojih in opremi, pomanjkanje lepila in drugih materialov, čiščenje, menjava debelin, izpadi električnega toka in tako naprej. Velik del zastojev lahko predvidimo, se nanje pripravimo in poskrbimo vse potrebno, da jih odpravimo ali vsaj zmanjšamo na najmanjšo možno mero.

So pa tudi zastoji, predvsem tisti, ki so posledica okvar; le-te pa je zelo težko ali pa sploh nemogoče predvideti. Reševanje takih zastojev pa je navadno najtežje. Še vedno smo namreč vse preveč vezani na drage uvožene rezervne dele z dokaj dolgimi dobavnimi roki, pa tudi na tuje strokovnjake, na katere tudi ne moremo računati, da bodo prišli še tisti dan, ko smo jih poklicali ali pa od njih zahtevali navodila.

Letos smo v prvih šestih mesecih imeli tri večje zastoje. Proizvodnja je stala tudi nekaj dni. V marcu smo imeli okvaro

na sušilniku. Počil je tekalni obroč sušilnika, ki ga je bilo potrebno zavariti. Proizvodnja je zaradi tega stala 153 ur. V tem času so bila opravljena tudi remontna dela na natresni postaji in na stroju za predelavo meterskega lesa v iverje. V maju smo za načrtovano remontna dela potrebovali šestnajst dni. V juniju pa smo imeli kar dve veliki tehnični okvari. Okvara na jeklenem transportnem traku nam je onemogočila 166, okvara na valju glavne stiskalnice pa 71 ur proizvodnje.

Poleg večjih zastojev pa se vsak dan srečujemo s kopico manjših zastojev, ki so posledica električnih okvar v avtomatiki, okvar v hidravličnem sistemu ter drugih mehanskih okvar.

Da bi zmanjšali število zastojev, si moramo še naprej prizadevati, da bodo vsa vzdrževalna dela opravljena kvalitetno in v najkrajšem roku in da bo oskrba s surovinami in materiali zadostna. Ugotavljamo pa tudi, da na področju delovne discipline še nismo prav vsega naredili.

D. Ponikvar

Oblikovati tudi samoupravo

SAMOUPRAVNA DOGAJANJA V NOVI TEMELJNI ORGANIZACIJI MINERALKA

Delavci nove temeljne organizacije MINERALKA bodo morali za konstituiranje in za uresničevanje svojih samoupravnih pravic in obveznosti sprejemati še celo vrsto svojih samoupravnih splošnih aktov oziroma pristopiti k skupnim samoupravnim splošnim aktom.

Kar devet teh aktov bodo sprejemali z referendumom, štiri na zborih delavcev, tri pa na delavskem svetu. Za konstituiranje temeljne organizacije bodo z referendumom sprejemali štiri akte, ki jih je treba predložiti pri vpisu nove temeljne organizacije v sodni register.

Dokler ne bodo sprejeti vsi akte, bodo delavci za uresničevanje

svojih samoupravnih pravic in obveznosti uporabljali začasni statutarni sklep, ki so ga že sprejeli. V tem sklepu so delavci predvsem določili, kako bodo v tem času, ko temeljna organizacija še ni konstituirana, reševali sprotne vprašanja oziroma uresničevali pravice in obveznosti.

Med vsemi temi akti je tudi samoupravni sporazum o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti. Ta sporazum, ki se sprejema z referendumom, bodo poleg delavcev nove temeljne organizacije sprejemali še delavci tistih temeljnih organizacij, ki jih zadeva razporeditev sredstev, pravic in obveznosti.

Ko bodo sprejeti vsi ti številni akte, bo lahko nova temeljna organizacija šele dokončno samoupravno zaživela. A. Perčič

Varčevanje, varčevanje...

Smo sredi vse bolj intenzivnih in dolgoročnih resničnih prizadevanj za stabilizacijo našega gospodarstva, ki imajo in bodo imela seveda velik neposredni vpliv tudi na gospodarjenje po Brestovih temeljnih organizacijah in v Brestu kot celoti.

Očitno se delavci in občani še vedno premalo zavedamo resnosti gospodarskega položaja, še vedno je premalo izoblikovana zavest, da mora vsakdo na svojem delovnem mestu in po svojih močeh prispevati k tem splošnim družbenim prizadevanjem.

K oblikovanju takšne zavesti nedvomno lahko dosti prispevajo sredstva javnega obveščanja in — v naši delovni organizaciji tudi naše glasilo.

Brestov obzornik je tudi doslej poskušal več ali manj celovito, objektivno in kritično spremljati naše gospodarjenje, v sedanjih pogojih pa je ta njegova vloga še bolj poudarjena in izrazita, ker naj prispeva in spodbuja k večjemu »stabilizacijskemu obnašanju«. Ne sicer v tem smislu, da bi objavljali splošna in načelna razmišljanja o stabilizaciji, temveč da bi ob konkretnih pojavih opozarjali na čim bolj skrbno in racionalno gospodarjenje.

Ena od takšnih zadev je varčevanje z energijo ter surovinami in repromaterialom.

Zato smo najodgovornejše delavce v petih izmed naših temeljnih organizacij zaprosili, naj opišejo programe varčevanja z energijo in surovinami, prizadevanja za racionalno nabavo repromaterialov, zlasti iz uvoza, ter za gospodarno uporabo le-teh.

Žal je bil odziv nepričakovano čuden:

Tapetništvo: ne bo nič — zaradi dopusta;

Iverka: o tem ne bomo pisali;

Pohištvu: objavljeno, a žal le objavljeno;

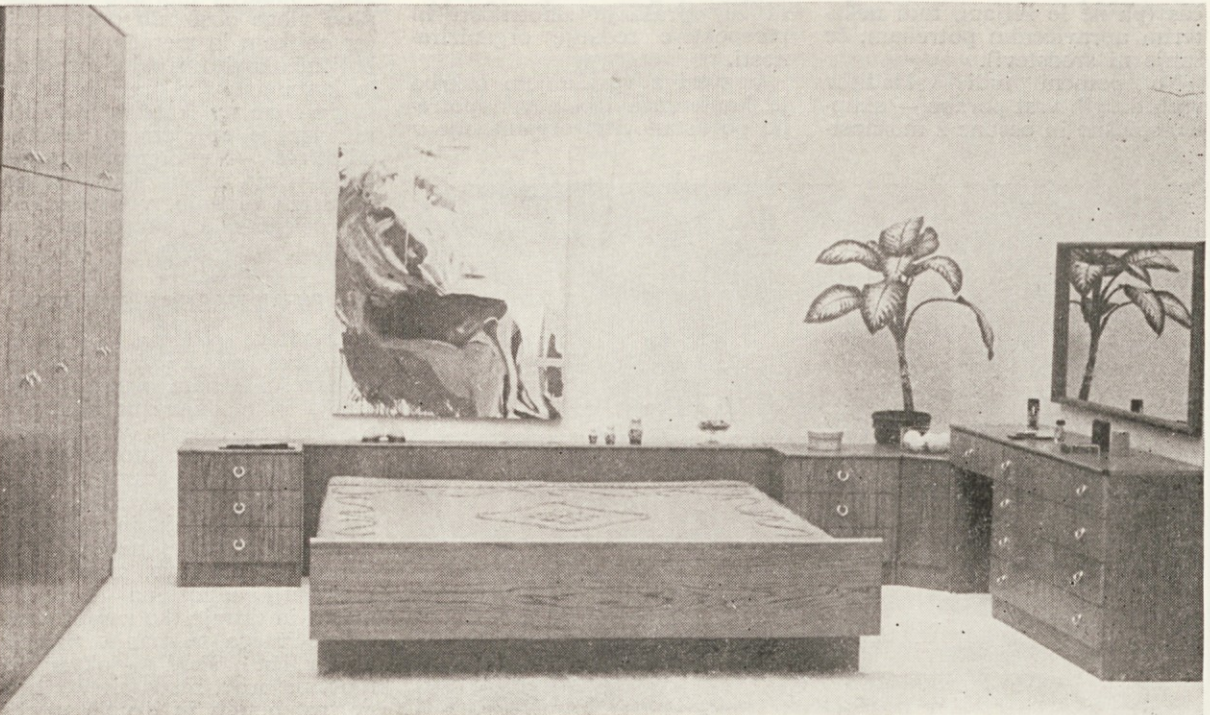
Jelka: napol objavljeno;

Masiva: bo prihodnji mesec — zaradi dopusta.

Ostanimo ob tem tokrat brez komentarja, saj so dejstva dovolj zgovorna.

Za prihodnjo številko bomo za isto vsebinsko področje zaprosili še v ostalih temeljnih organizacijah, pričakujemo pa na ugodnejši odziv tudi pri že omenjenih.

Tokrat torej nič o varčevanju, ker gre očitno preveč za varčevanje pri posredovanju informacij...

Novost iz proizvodnje v TOZD POHIŠTVO — spalnica ANDREJA

Prihodnje naloge komunistov

LETOŠNJA OBČINSKA PROGRAMSKO VOLILNA KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV

16. julija se je sestala občinska konferenca zveze komunistov v svojstvu programsko volilne konference. Ta oblika in metoda pomenita dopolnitev v organiziranosti zveze komunistov in obenem uresničevanje usmeritev, ki jih je 11. kongres zveze komunistov Jugoslavije sprejel v zvezi s krepitvijo vloge in organiziranosti komunistov, prav tako pa tudi uresničevanje Titove pobude o demokraciji in kolektivnem vodenju v političnih, skupščinskih in drugih organih.

Programsko volilna konferenca se sestaja enkrat letno, na osnovi ocene preteklega dela in sprotih družbeno političnih vprašanj sprejema program dela ter voli komite in druge organe konference. Novost je tudi to, da v sestavu programsko volilne konference poleg rednega sestava občinske konference enakovredno sodelujejo delegati iz vseh osnovnih organizacij v občini.

Nova je tudi funkcija predsednika občinske konference z enoletnim mandatom. Za predsednika je bil izvoljen Jože Frank, za novega sekretarja komiteja občinske konference pa Drago Frlan iz Bresta. Na novo sta bila izvoljena tudi dva člana komiteja in sicer Francka Anzelj iz osnovne šole Nova vas in Tone Žnidaršič iz Kovinoplastike.

Kot pglavitne prihodnje naloge komunistov so bile na konferenci opredeljene in sprejete: naloge, povezane z uresničevanjem politike gospodarske stabilizacije; naloge na področju izpopolnjevanja samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov in političnega sistema; naloge, povezane s krepitvijo sistema splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite; naloge, ki se nanašajo na idejno, organizacijsko in kadrovske krepitve zveze komunistov.

O GOSPODARSKIH VPRAŠANJ

Uresničevanje politike gospodarske stabilizacije je nedvomno eno izmed osrednjih dolgoročnejših vprašanj celotnega našega družbenega in gospodarskega razvoja. Možno ga bo rešiti le s prizadevnim delom prav vseh družbenih dejavnikov in slehernega posameznika — s tem, da bomo bolj delali in več naredili, trošili pa le toliko, kolikor smo ustvarili (ne pa prek te meje z zadolževanjem in podobnim).

To pomeni, da bo treba manj in bolj racionalno investirati. V občini trenutno sicer ni nepokritih naložb, treba pa bo v prihodnje bolj pretrstati in se nekaterim željam tudi odpovedati oziroma preložiti na kasnejši čas (pa ne le željam, tudi nekaterim upravičenim potrebam, če zanje ni sredstev!).

To pomeni tudi vskladitev vseh drugih vrst porabe — skupne, splošne in osebne z možnost-

mi in rastjo ustvarjenega dohodka. V prvem polletju je v občini to zvečine usklajeno. Toda to je bolj posledica družbenih ukrepov in akcije, vprašanje pa je, če smo to dojeli v naši miselnosti in smo se pripravljene zavestno tako obnašati. Toliko bolj to velja, ker te omejitve prinašajo v občini nove težave poleg dosedanjih.

Če bomo hoteli razvijati družbene dejavnosti, imeti višji osebnostni in družbeni standard, je rešitev v bolj trdnem gospodarstvu.

Eden izmed glavnih stebrov stabilizacije je večji izvoz in zmanjšani uvoz. V občini bi bilo torej treba več storiti, da bi se poleg sedanjih izvoznikov (predvsem Bresta) pojavili tudi drugi (na primer Kovinoplastika itd.).

Politika stabilizacije vsebuje tudi prestrukturiranje gospodarstva. V družbenem smislu pomeni to vzporeden razvoj nekaterih dejavnosti, pomembnih za celotni razvoj; to so energetika, proizvodnja hrane in surovin, promet, poleg tega pa tista industrija, ki je trajno vezana na izvoz, nadomeščanje uvoza z domačimi surovinami in repromaterialom, z visoko stopnjo tehnologije, uporabo znanja (inovacije), racionalno porabo energije in tako naprej.

Vse to velja tudi za razvoj v naši občini. Pri tem pa je treba upoštevati tudi posebne naše razmere. Poleg razvoja že omenjenih dejavnosti je potreben tudi razvoj tistih, ki v občini zaostajajo (terciarni sektor in hitrejši razvoj sedanjih manjših industrijskih podjetij).

ODGOVORNO NAČRTOVANJE

Ker smo sredi priprav na novi srednjeročni načrt, je za uresničevanje stabilizacijske politike bistveno, da bo z njenimi smotri prežet srednjeročni načrt razvoja in da bodo vsi nosilci načrtovanja (TOZD, KS, SIS) upoštevali stvarne možnosti razvoja. Ob oceni sedanjih priprav načrta in uresničevanja dosedanjega je bilo v občinskem okviru zlasti kritično izpostavljeno gostinstvo. Pri tem ne gre le za uresničevanje načrta, ampak tudi za vprašanje smotrnosti in perspektive sedanje organiziranosti.

V zvezi z vprašanjem oskrbe je konferenca izpostavila potrebo po ustanovitvi organizacije v

občini (SIS ali podobno) za oskrbo. To je zlasti povezano tudi s proizvodnjo nekaterih izdelkov (na primer meso). Za osnovo je bila nakazana možnost preoblikovanja sklada za pospeševanje kmetijstva.

RAZVIJANJE SAMOUPRAVLJANJA

Uresničevanje politike gospodarske stabilizacije je pogojeno tudi z razvojem samoupravnih odnosov in z razvojem političnega sistema. Ta razvoj je v zadnjem obdobju nekoliko zaostal. Počasi se razvijajo dohodkovni odnosi, neustrezno je vrednotenje dela, nedodelani so sistemi nagrajevanja, počasno je združevanje dela in sredstev, odločanje delavcev je še vedno formalno, pomanjkljivosti so v samoupravnem dogovarjanju in sporazumevanju, znane so slabosti v delovanju delegatskega sistema.

Iz teh ugotovitev izvirajo naloge za delo v prihodnjem obdobju. Ob tem je konferenca izpostavila tudi vprašanje razvoja in delovanja različnih strokovnih in izvršnih organov (občinska uprava, službe SIS, inšpekcijske službe itd.). Njihova učinkovitost je eden od problemov v občini. Rešili pa ga bomo lahko le s sodelovanjem in z odgovornostjo vseh, tudi združenega dela v občini. Pomembna ob tem je kadrovska politika; poleg dolgoročne tudi reševanje nekaterih perečih kadrovskih vprašanj.

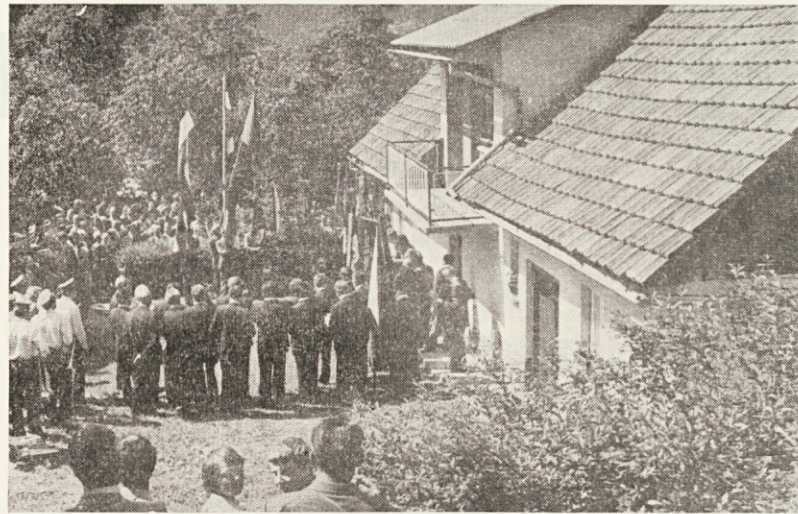
KOMUNISTI MORAJO BITI UČINKOVITEJŠI

Za uspešno reševanje vseh teh in drugih nalog je potrebna krepitev vloge zveze komunistov — organizacijska, idejna, kadrovska. Poudarek moramo dati krepitvi vloge osnovnih organizacij ter oblikam in metodam dela za bolj učinkovito in odgovorno delo komunistov v organih in organizacijah, v katerih delujejo in kjer se sprejemajo različne odločitve — v organih družbenopolitičnih organizacij, v samoupravnih organih, v delegacijah in delegatskih skupščinah in drugod.

VARSTVO NAŠEGA SISTEMA

Krepitev sistema splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite nam narekuje notranja in mednarodna situacija. Ob tem ne smemo videti zgolj priprav na morebitno vojno nevarnost, ampak varstvo samoupravnega sistema, varstvo družbenega premoženja in podobno. V ta sistem torej ne sodijo le obrambne priprave, ampak naš vsakdanji odnos na delovnem mestu in drugje (ko zaradi nesamozaščitnega ravnanja prihaja do različnih škod — okvar, lomov, požarov, zastrupitev s hrano, prometnih in drugih nesreč in podobno).

J. Frank

Ob dnevu borca odkrita spominska plošča Matevžu Hacetu

Svečano ob dnevu borca

ODKRILI SPOMINSKO OBELEŽJE MATEVŽU HACETU IN PADLIM KURIRJEM TV 18

Na dan borca, 4. julija so se v Podcerkvi in Babnem polju zbrali številni občani, borci, aktivisti, mladina, predstavniki domicilnih enot in mladinske pohodne enote, predstavniki sosednjih občin; prisotna sta bila tudi predsednik predsedstva SR Slovenije Viktor Avbelj in predsednik centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije France Popit.

Najprej so se občani in gostje zbrali pred rojstno hišo Matevža Haceta — znanega revolucionarja, legendarnega partizanskega komisarja, pisatelja in častnega občana naše občine, da bi počastili njegov spomin ob 70-letnici rojstva, dobro leto dni po njegovi smrti.

Ob spominski plošči je o njegovi življenjski poti spregovoril tovariš Viktor Avbelj — narodni heroj, Hacetov soborec, vojni tovariš in prijatelj. V svojem govoru je zlasti opozoril pomembni prispevek, ki ga je dal pokojni Matevž Haca v svojem revolucionarnem delu pred vojno ter pri povojni graditvi. Se posebej je tovariš Avbelj opomnil na prispevek, ki ga je dal tovariš Haca književnosti kot pisatelj, saj je po vojni napisal in izdal nad dvajset knjig.

Ob koncu govora je dejal: »Takšen je bil Matevž Haca, vztrajen, ponosen, v marsičem nepopustljiv in nedopovedljiv. Bil je zares človek, ki se mu je poznalo, da je rastel iz trde, kamnite in skope, toda uporne in njemu tako ljube Notranjske. Dolg nepretrgan sprevod ob njegovi zadnji poslovitvi je pokazal, kako ljudje cenijo Matevža, njegovo upornost, doslednost, zvestobo svoji deželi, pripadnost delavskemu razredu, svojemu narodu.«

Nato je tovariš Avbelj ob zvokih fanfar odkril spominsko obeležje. Delegaciji borcev in mladine sta ob zvokih žalostinke položili vence pred spominsko ploščo in na grob pokojnega Haceta. Moški pevski zbor »Svoboda« je zapel pesem 14. divizije.

LEPO SREČANJE BORCEV NA BRESTU

Bržkone na Brestu dneva borca že dolgo nismo praznovali v takšnem številu kot letos, saj se je 3. julija na srečanju v delavski restavraciji v Cerknici zbralo okoli 140 nekdanjih borcev in bork iz Bresta.

Praznično urejen prostor, rdeči nagelj na prsih vseh prisotnih, podarjena knjiga »Opredelitev«, vso to je naredilo izjemno slavnostno vzdušje.

V tem vzdušju smo se spet zavedli, da smo s svojimi prizadevanji dosti pripomogli za svojo srečo in za srečo svobodnega sveta. Z enominutnim molkom smo počastili spomin na umrlega predsednika Tita.

Nedvomno je prišlo na srečanje toliko borcev tudi zato, ker se je srečanja udeležil tudi narodni heroj Rudolf Hribernik-Svarun. Tovariš Hribernik je udeležencem predstavil svojo knjigo »Opredelitev«, v kateri opisuje boj slovenskega ljudstva v naši revoluciji. To je kronika, ki si jo je avtor zamislil v štirih delih. Prvi del pa je že izšel.

Zbrane borce je pozdravil tudi predsednik koordinacijskega odbora sindikata.

Ing. Jože Strle, glavni direktor Bresta, pa je borce seznanil z gospodarskimi dosežki na Brestu in o sedanjih gospodarskih razmerah. Za popestritev sprejema je poskrbel še ženski pevski zbor iz Begunj.

V živahnem pogovoru o doživljajih med bojem in o vsakdanjih rečeh se je srečanje končalo z jasno zavestjo: hočemo mir in blagostanje delovnemu človeku v materialnem, pa tudi kulturnem pogledu. Hočemo, da bi bili resnični gospodar svojega dela in svoje usode.

J. Klančar

S srečanja Brestovih borcev

Na srečanju Brestovih borcev je bil tudi narodni heroj Svarun

NAŠI LJUDJE

Tokrat predstavljamo našega dolgoletnega sodelavca Milana KOBALA iz TOZD MASIVA, tovarna pohištva Martinjak. Na Brestu je zaposlen že blizu trideset let in opravlja dela in naloge vzdrževalca strojev in naprav. Je zelo vesten sodelavec; včasih resen, sicer pa zelo vesele narave. Nikoli ni slabe volje; je človek, ki se nanj lahko zanesiš, da ti bo pomagal.

O sebi je pripovedoval:

»Otroštvo sem preživel doma na kmetiji v vasi Erzelj nad Vipavo. Po končani industrijski kovinarski šoli v Mariboru sem odšel k vojakom. Po vrnitvi sem se najprej zaposlil v Avtoobnovi v Šempetru pri Novi Gorici, kjer sem delal nekaj več kot eno leto.

Na Brestu sem se zaposlil v letu 1956 v tovarni lesne galanterije v Martinjaku. Takratni pogoji za delo in življenje sploh, če jih primerjam z današnjimi, so bili mnogo slabši. Slaba hrana, spali smo po hlevih in na senu po skednjih. Prihod na delo je bil zelo težaven, posebno še pozimi. Na delo pa smo morali priti ne glede na to, kakšno je vreme. Avtobusov ni bilo, zato smo največ vozili s kolesi ali hodili peš.

Dobro se spominjam takratnih izdelkov — galanterije in kasneje prehoda na sedežno pohištvo. V začetku so bili to različni stoli in polfotelji. Najbolj znani stol SARDAN izvira prav iz tistih časov. V začetku je bil sedež samo lesen, kasneje pa je bil delno preoblikovan in tapetiran.

Tovarniško poslopje je bilo zelo slabo in bila je velika stiska s prostorom. Že tako težke pogoje dela pa je požar, ki je uničil precejšen del tovarniških prostorov, še poslabšal. Bilo je zares hudo, a zavedali smo se, da moramo naprej in še krepkeje poprijeti za delo. Zgradili smo nov prizidek; to je današnja lakirnica in pozneje še delovno halo za strojno obdelavo.

Kar zadeva samoupravljanje, mislim, da je bil v teh letih narejen precejšen korak. Posebno za človeka, ki se za to zanima. Imamo Brestov obzornik, Informator, predstavnike v samoupravnih organih. Tu lahko dosti zvezo in če komu ni kaj jasno, lahko vpraša.«

Kljub temu, da je Milan že toliko let zvest Brestu oziroma Martinjaku še vedno sodeluje v organih samoupravljanja. Trenutno je član sveta za osebne dohodke in odbora za civilno zaščito.

»Z družino živim v Kamni gorici v Cerknici, kjer sva si z ženo zgradila hišo, v katero sva vložila precej truda. Vsekakor sama s svojimi dohodki ne bi zmogla. Ker pa sem dobil pri podjetju stanovanjsko posojilo, nam je uspelo ustvariti to, kar sedaj imamo. Hišo še vedno počasi dograjujem in urejam njeno okolico.

V prihodnje si želim predvsem zdravja v družini in da bi bilo v podjetju vedno dovolj dela.

Pripravila M. Dragolič

Letošnji praktikanti

Na Brestu je v letošnjih počitnicah kar precej obveznih praktikantov in manj ostalih, ker je zaradi stabilizacijskih ukrepov zanje namenjenih le 80 odstotkov lanskih sredstev.

Obvezni praktikanti so po posameznih temeljnih organizacijah razporejeni takole: v TOZD Iverka 6, v TOZD Žagalnica 2, v TOZD Jelka 6, v TOZD Mineralka 4, v TOZD Masiva 6, v TOZD Pohištvo 15 in v Skupne dejavnosti 20 praktikantov, štirje praktikanti pa so se prijavili v brigado.

Praktikanti opravljajo obvezno počitniško prakso glede na svojo učno oziroma študijsko usmeritev. Za dijake ekonomske srednje šole in lesarske srednje šole je v dogovoru s šolama organizirana praksa po opravljenih letih šolanja, posebej za prvi, drugi in tretji letnik. Podobno je praksa organizirana tudi za druge smeri, vendar je ni mogoče vedno zadovoljivo izpeljati. Uveljavilo se je tudi načelo, naj praktikanti opravljajo svoje obveznosti v različnih temeljnih organizacijah.

Praktikanti imajo svoje mentorje, ki jih vpeljejo v delo, jih seznanjajo z organizacijo dela, s samoupravnimi odnosi in odnosi med delavci v delovnem procesu. Praktikanti se marsikdaj izkažejo kot dobri delavci, zlasti, če imajo ustreznega mentorja in sebi primerno delo.

V. Lavrič

Tisoč delavcev - sodelavcev

Takšen je naziv posebne akcije, ki jo že nekaj mesecev vodi in usmerja odbor republiškega sveta zveze sindikatov za obveščanje in politično propagando in ki sta jo podprli tudi vodstvi republiškega sindikata in SZDL.

Osnovni cilji te akcije so:

— uveljavljanje celovitosti sistema obveščanja v organizaciji združenega dela,

— zagotavljanje pravočasne in kakovostne obveščeni delavcev o temeljnih podatkih in dogajanjih, pomembnih za uresničevanje njihovih samoupravnih pravic in dolžnosti,

— zagotavljanje dostopnosti in odprtosti virov obveščanja,

— zagotavljanje povratnega pretoka informacij,

— podružbljanje sredstev obveščanja delavcev (družbeni organi informiranja — odbor za obveščanje),

— skrb za ustrezen status delavcev v službah za obveščanje,

— vključevanje področja obveščanja delavcev v vse dokumente razvoja organizacije združenega dela,

— spodbujanje izobraževanja in usposabljanja delavcev s področja obveščanja in drugih delavcev o vlogi obveščanja v združenem delu,

— pridobivanje novih sodelavcev — avtorjev in pobudnikov obveščanja v organizaciji združenega dela,

— pridobivanje informatorjev iz sindikalnih skupin.

Akcija Tisoč delavcev — sodelavcev pomeni hkrati širjenje odgovornosti članov zveze sindikatov Slovenije za obveščanje, predvsem v združenem delu, pa tudi v občini. Tako bodo delavci še bolj čutili obveščanje za svojo pravico in dolžnost, kar je tesno povezano tudi z vlogo zveze sindikatov Slovenije. Dobra obveščeni delovnih ljudi in občanov mora pokazati sama praksa skozi uresničevanje samoupravnega in delegatskega sistema — kjer so se doslej marsikdaj in marsikje pojavljale vrzeli prav na področju obveščanja.

Kako akcija teče, vseh skozi spremlja Delavska enotnost, ki si obenem želi zagotoviti tudi celovitejšo dopisniško mrežo v združenem delu in stalne dopisnike z vsega slovenskega prostora.

Tako bolj mimogrede pa je moč opaziti, da se je akcija zvečine omejila zgolj na pridobivanje in evidentiranje novih sodelavcev tovarniških glasil (le-tim so obljubljene tudi posebne značke), premalo pa je čutili uresničevanje vsebinske plati akcije — prizadevanje za podružbljanje obveščanja (pri tem pa ne mislim le na ustrezni družbeni organ obveščanja) in za večjo odgovornost za obveščanje v družbenopolitičnih organizacijah in pri odgovornih posameznikih.

In kako je s to akcijo pri nas? Uredniški odbor našega glasila je ugotovil, da je pridobivanje novih sodelavcev njegova trajna naloga, ki izvira iz uresničevanja temeljne vsebinske zasnove in ne le stvar enkratne akcije. Zato je bila temu posvečena posebna skrb že vsa leta, odkar glasilo izhaja in tako mora biti tudi v prihodnje. Še posebej pa je treba skrbeti, da bodo prek različnih novinarskih prijemov (okrogle mize, razgovori, predstavitve, intervjuji, ankete) našla v glasilu svoje pomembno mesto mnenja delavcev iz neposredne proizvodnje, ki se sicer težko spravijo k pisanju.

Da te ugotovitve niso iz trte izvite, pričajo tudi nekateri podatki. V prvih šestih letošnjih številkah Brestovega obzornika se je (seveda brez omenjene akcije) pojavilo na njegovih straneh 20 novih sodelavcev, okrog 50 delavcev pa je prvič sodelovalo posredno (da so svoje misli posredovali ustno v zapis našim sodelavcem).

Drugo pa je seveda tista vsebinska plat te akcije, katere nosilec je sindikalna organizacija. Prav na straneh našega glasila, pa še kje drugje, je bila že nekajkrat dana pobuda, da bi celovito ocenili sistem obveščanja bodisi v naši delovni organizaciji bodisi v občini, pa še v širšem prostoru. Žal do tega še ni prišlo. V taki oceni bi lahko zares temeljito pretehtali vsa tista vprašanja, ki so opredeljena kot poglobljeni cilji akcije tisoč delavcev — sodelavcev, v njej pa bi lahko še posebej izostrili tu-

di neposredne naloge in odgovornost.

Takšno možnost pa omenjena sindikalna akcija resnično ponuja. Seveda tudi enkratni posvet ali enkratna akcija ne bosta kar naenkrat osvestila in utrdila zavesti o pomenu obveščanja v samoupravljanju ter opozorila, da je obveščanje pomembno in odgovorno družbenopolitično delo.

B. Levec

Tokrat smo se odločili, da obiščemo Fani ROŽANC, ki je vso svojo delovno dobo delala na Brestu, v tovarni pohištva Martinjak.

Na Brestu je začela delati leta 1949 in sicer v računski službi, ki je takrat imela prostore še v leseni baraki. To delo je opravljal eno leto, nato pa je morala delovno dobo za nekaj let prekiniti zaradi varstva otrok. Spet se je zaposlila leta 1963. Opravljala je dela v lakirnici, ko pa je bilo osnovano tapetništvo, je vse do upokojitve delala na delovnem mestu krojenje blaga.

Živo se spominja svojega dela in sodelavcev v tapetništvu. Povedala je, da so v tapetništvu, ki je bilo v zelo skromnem prostoru na podstrešju tovarne, najprej tapetirali samo stole, kasneje, ko so oddelek obnovili, pa so začeli s proizvodnjo sedežnih garnitur.

V pogovoru je povedala, da bi zelo rada obiskala svoje sodelavce v novi tovarni tapetniških izdelkov v Podskrajniku.

Tovarišica Rožančeva je aktivno delovala tudi med vojno. Povedala je, da je bila zaradi ilegalnega dela za partizane že pri osemnajstih letih zaprta. Ko so jo izpustili, je odšla v partizane in bila obveščevalka.

Rožančeva ne more skriti bolečine ob izgubi moža, ki jo je spremljal v partizanih in ob delu v tapetništvu.

Delo na Brestu spremlja prek Brestovega obzornika in ožjega kroga nekdanjih sodelavcev. Seznanjena je z uspehi, pa tudi s težavami, ki spremljajo Brestove delavce.

Vsem Brestovcem želi veliko uspehov, ki naj bi jih dosegali s še večjo odgovornostjo in vestnostjo na vsakem delovnem mestu.

M. Modic

POHOD PO POTEH DOMICILNIH ENOT NOTRANJSKE

Letos je občinska konferenca ZSMS Cerknica organizirala že deveti tradicionalni pohod. Pohod se je začel 3. julija in je trajal do 7. julija. Začel se je bil pred Kovinoplastiko v Ložu, nato pa so mladinci šli prek Babnega polja, Prezida, Knežje njive, Nove vasi, Grahovega in Cerknice do Rakeka. V Babnem polju smo bili na osrednji proslavi dneva borca in prejeli plaketo TV-18. Na pohodu je bilo 120 pohodnikov s ciljem krepiti in obujati revolucionarne tradicije.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili vsem delovnim organizacijam, ki so pomagale pri izvedbi pohoda.

Z letošnjim spravilom sena je bilo v deževnem poletju dosti težav

Iz drugih lesarskih kolektivov

ELAN je tudi letos pripravil poseben sestanek s tujimi kupci njegovih smuč. Na njem so razpravljali predvsem o sedanjem stanju na svetovnem tržišču in o novi Elanovi kolekciji za sezono 1981/82. Ugotovili so, da je stanje na tržišču zelo resno, saj ponudba močno presega povpraševanje (ponudba 11 milijonov, potrebnja 8 milijonov smuč). To bo zahtevalo dodatne napore, da bi Elan zadržal mesto, ki si ga je ustvaril v smučarskem svetu. Dodajmo še, da je Stenmark podpisal pogodbo, po kateri bo še štiri naslednja leta »Elanovec«.

V LIP BLEDE so ob najnovejših pogojih gospodarjenja temeljito ocenili stanje v delovni organizaciji. Pričakujejo, da bo prišlo do hitrega upadanja rasti proizvodnje zaradi slabše oskrbe z repromateriali iz uvoza, pa tudi zaradi slabše prodaje na domačem trgu ob omejevanju naložb in manjše kupne moči prebivalstva. S tem v zvezi so sprejeli vrsto ukrepov oziroma sprememb v nabavi, proizvodni in prodajni politiki.

LESNINA je julija odprla v Levcu pri Celju etapo poslovnega centra, kjer bodo lahko potrošniki sedaj na enem mestu kupili poleg vseh vrst pohištva tudi ostalo stanovanjsko opremo, od bele tehnike in preprog do vseh vrst gradbenih materialov in lesnih tvoriv. S tem je gradnja tega centra v celoti zaključena.

V MEBLU so kritično ugotovili, da še niso dovolj zaživelih dohodkovni odnosi med temelj-

nimi organizacijami, potrebno pa bi bilo vzpostaviti trajnejše odnose na podlagi sporazumov tudi z drugimi delovnimi organizacijami, s katerimi sodelujejo. Zlasti so neurejeni odnosi med proizvodnjo in trgovino.

Furnirnica v SAVINJI, ki je lani ustvarila znatno izgubo, letos dobro posluje. Povpraševanje po furnirju se je precej povečalo, stanje pa se je izboljšalo tudi zaradi splošnega gospodarskega stanja in nekaterih uvoznih ukrepov. Na domačem trgu prodajo več kot polovico proizvodnje, preostalo pa izvažajo, predvsem v Sovjetsko zve-

zo in Češkoslovaško. Upravičeno pa pričakujejo še znatno večji izvoz furnirja.

V NOVOLESU so nabavili novo opremo za avtomatsko obdelavo podatkov, saj dosedanja ni več zadoščala za spremljanje vseh področij poslovanja. Zaradi težav z uvozom predvidenih terminalov so se odločili za nabavo malih računalnikov, ki jih sestavlja zagrebška tovarna računskih strojev. Le-ti bodo instalirani v različnih krajih, kjer so njihove temeljne organizacije, in bodo služili za zajemanje in prenos podatkov v računski center v Straži pri Novem mestu.

Zanimivo srečanje

TRETJE TRADICIONALNO SREČANJE KMETOV OBČINE CERKNICA

Kmetijska zadruga Cerknica prireja letos v Novi vasi na Blokah tretje tradicionalno srečanje kmetov in ljubiteljev kmetijstva.

Dosedanja srečanja so bila tako obiskana, da jih lahko štejemo za največjo vsakoletno prireditve v občini. Prav zato bosta letos tekmovalni in zabavni program še bolj bogata, saj se bodo kmetje in delavci, mladi zadrugniki in kmečke žene pomerili v košnji, grabljenju, drugih spretnostih pri kmečkih opravilih, pa tudi v nekaterih športnih zvrsteh.

Posebej zanimive pa bodo trimske dirke delovnih kmečkih konj in preskakovanje ovir dresiranih konj kluba iz Podnanosa.

Z letošnjim srečanjem, ki bo 24. avgusta ob 13. uri v Novi vasi (če bo slabo vreme, pa 31. avgusta), bo združeno tudi praznovanje 45-letnice ustanovitve in delovanja društva kmečkih fantov in deklet v občini Cerknica. Ob tej priložnosti bo ob sodelovanju z občinsko konferenco SZDL odprta razstava slikovnega gradiva, ki bo prikazalo delo tega društva.

Po tekmovanju bo seveda poskrbljeno za veselo zabavo s kmečkimi specialitetami.

Radi bi vas še enkrat opozorili na letošnje ZELŠKE VEČERE, ki bodo vsak petek večer v avgustu. Poslušali boste lahko Ribniški oktet, New swing quartet, Slovenski oktet, orgelski koncert in koncert komorne orkestralne glasbe

*Osip šest
Cerkniški originali*

CESARSKA VISOKOST

Ta zgodba obstoji tako rekoč iz dveh delov in v obeh bomo srečali stare, ljube znanice in še novo osebo, ki se imenuje »Kaiserliche Hocheit«, Erzherzog Friderik.¹ Da tako je! Mnogo let je že minilo od tedaj. Vraga, let — mnogo desetletij!

I.

Poleti so se vršili včasih po Krausu veliki manevri. Tisoč in tisoč vojakov avstrijske armade se je razlezlo od Bezuljaka, Begunj, Grahovega, Loža, tja do Postojne in Šentpetra². Bilo je zelo lepo! Po skednjih in hlevih so spali hrabri rezervisti, zvečer so igrali muzike in Cerkniška dolina se je spremenila v veliko taborišče. Bili so to kanoirji in prekrasni ulani, pa tudi zanikrni pešcevi ni manjkalo. O, ti poslednji so bili tako rekoč v večini in vse oštarije so jih bile polne...

Jedro te armade je bilo v Cerknici, v cerkniški šoli pa je bilo srce vsega tega važnega početja. Tam je bil štab! Še danes, ko sem že nekolikaj let odmaknjen od teh silnih dogodkov, trepeče moje srce, ko slišim besedo »štab«.

*

Torej v šoli je bil »štab«. Kaj se to pravi? O, to ni šala: pred šolo je stopala straža gor in dol, v veži je stala zastava polka, ki je vršil službo, v šoli je bil oficir, v šoli so bile pisarne, v šoli je bila oficirska menza, generali so hodili na inspekcije, straža je senehoma tulila in vsi dodeljeni so morali nastopati...

»Kufre gor, kufre dol...« zastava ven, zastava nazaj! In mladi lajtnant³, ki je vršil službo, je le redko brez prekinitve dokončal pismo, ki ga je pisal svoji ljubici v Linz ali Celovec... Kasneje ji morda sploh ni več pisal... Ker lepih deklet je bilo mnogo po tej Cerkniški dolini...

Do tod smo pripovedovali vse to samo zato, da bo sleherni razumel to, v vojaško taborišče izpremenjeno deželico. Zdaj pa preidemo na ono, kar je važno in kar smo se namenili povedati, zaupati, prosim, izdati. Ker tega ne ve še nihče...

Cerknica je nabita soldatov... vseh sort... domačih, tujih, kanoirjev, dragoncev, pekov, bolničarjev in regimenti zanikrni pešakov se pleto po vaseh in naseljih. Naenkrat: Alarm! »Njegova cesarska visokost pride na inspekcijo!« Ho-ho! To pa ni šala! Alarm! Iz vseh hiš v stari Cerknici, po »Veliki in Mali gasi« — zastave ven! Šola blesti v domačih in črno-žoltilih barvah... po hlevih, po skednjih snažijo infanteristi gumbe, dragonci špičijo ostroge, lajtnanti likajo hlače, Hrenovi Franci so izropali hrastov gozdič, da so si lahko nataknil na čake lepe vejice... Trobente se svetijo... Florijan, ki pometa ceste, dobi cel štab pomagačev, ki urejajo, snažijo, da bo vse lepo za sprejem cesarske visokosti...

*

Noč! Cerknica je v paradi. Kot pušlec je, še za samo velikonočno procesijo ni tako počesana. — Pa pride jutro. Pride neizogibno, kot je pač ukazano tok sveta. Vse je pripravljeno... Tudi doma... Zraven mize, na otomani leži očetova sa-

lonska suknja, ovratnik, cilinder in medalje... Potem se prične: obleče Nekdo hlače, pripne ovratnik in kravato, nato natakne še žalostno salonsko suknjo... Potem vzame v roko cilinder in natika bele rokavice... Vse to sem gledal potuhnjeno izpod odeje... A videl sem še več... V vogalu sobe je viselo veliko zrcalo... In Nekdo, oblečen v žalostno salonsko suknjo, z rokavicami na rokah, se je postavil s cilindrom na glavi pred zrcalo in se globoko poklonil... Enkrat, dvakrat... desetkrat... Potem je stopil prek sobe in zagodel zadovoljno: »Šest, še zmerom si fejš fant...« Tam pod odejo se je pa krčil mlad smrkavec od smeha...

Nato je svečano odkorakal. Smrkavec je pa planil k oknu in špegal skozi polzaprte zastore. Osmá ura je odbila... Mimo šole jo je kresal v najlepšem ornatu, ki mu je bil očitno pretesen, sodnik Jerala, celo sabljo je imel. Kot poslednji jo je ubiral po »Veliki gasi« župan Šerko, majhen, zahripel in rdeč, okrogel kot sodček piva... Zastave so pa lepo mirno plapolale in gledale, kako se Gosposka zbira za sprejem cesarskega visočanstva...

*

Kot rečeno: vse je bilo na red. V šoli so straže trepetale, da so se na njih tresli očisti gumbi in lajtnant, ki je imel komando, je bil bled in se je hodil krepčat k dobrodušni »frajlajn« v našo kuhinjo. Pokovec pa jo je naskrivaj pobrisal iz hiše, tja gori do »liple«, kjer je bil ukazano sprejem visoke cesarske ličnosti.

Tam na »piazza« pred Taborom in starodavno lipo, ki je videla še turške janičarje, so se postavili imenitni sprejemniki visokega gosta... Bili so po vrsti imenovani: klerus — dekan Kunstelj (140 kg), justica — sodnik Jerala (160 kg), prosveta — šolnik Šest (130 kg), politična oblast — župan Šerko (120 kg). Nasprotni, za hišo »konsumnega društva pa se je skrivala vsa tedanja cerkniška bosa mularija v nestrp-

nem pričakovanju, kaj se bo zgodilo...

*

Ocilindrana Gosposka se je potila... Mi tudi, od pričakovanja... Potem se je naenkrat oglasila tam gori od pošte srebrna trobenta... Zlikana častna kompanija je stopila v »pozor« in kočija se je pripeljala mimo ter se ustavila. Napetost je dosegla svoj višek. Adjutanti levo, adjutanti desno... iz kočije pa je zlezal možič, okrogel, debel in se zagledal prijazno v falango, ki je držala v rokah cilindre... Nastane velika teaterska pauza. Vse trepete: Gosposka, adjutanti, najbolj pa mi, bosjaki za hišo... Kaj bo?

Pa se postavi cesarska visokost pred debeluharje. Gleda Klerus, gleda Justico, gleda Prosveto in tudi Župana premeri... pa še sebe... Nato se nasmeje in izjavi: »Meine Herren, da scheint gute Luft zu herrschen!«. Visokost se smeje, Klerus in Justica se smejeta, tudi Prosveta in Županstvo se smejeta... Adjutanti si vihajo brke... Nato pa povabi visokost vse skupaj k Žumru na pivo...

Smrkavci pa razočarani domov...

*

Vse to se je dogajalo v prelepem mesecu avgustu. Hrabre čete so po končanih manevrih zapustile lepo dolinico, a pustile so majhne spominčke. — Okrog prihodnje velike noči je dekan Kunstelj, ko je gledal matične knjige cerkniške fare, zmajeval z glavo in se čudil. »Hudiča, hudiča,« je dejal, »tako malo porok je bilo pred pustom, zdaj pa toliko otrok!«

II.

Rekli smo že, da obstoji ta zgodba takorekoč iz dveh delov... Tudi drugi del se vrši sredi težkih borb manevrskih, kjer sodeluje cesarska visokost kot opazovalec... Kot se spodobi za tako visoko ličnost, ima tudi on adjutante in točne oglednike, ki poročajo, kako se premikajo vse važne zadeve... In iako izve visokost, da se toči vsak četrtek na Rakeku pri Domicelju pristno plzensko pivo. To pa res ni kar tako!

⁴ Gospoda, zdi se mi, da je tukaj dober zrak.

Adjutanti morajo umolkniti, službo nastopijo domačini, general (bodoči) Maister je v popolni formi kot domačin in plzensko pivo prijča cesarski visokosti. Družba z visokostjo sedi pri eni mizi, pri drugi pa sedita prekrasni Jerala in njegov tršati prijatelj Ernest Šerko. Beseda teče in plzensko pivo teče. Vrček za vrčkom se prazni in natoči na novo, bele »borte«, ki jih delajo pene, postajajo vedno večje, vedno bolj »generalске«. O, Domicelj je tič, on že ve, kaj se spodobi, če ima v hiši cesarsko visokost... Vse je živahno in razgibano... Pri Jeralovi mizi prične Ernest vstajati in se čez par hipov vrača... To se ponavlja... A Jerala sedi, sedi krepko, sedi in se ne gane... Vrček plzenskega in še enega!...

*

Tudi družba okrog cesarske visokosti ni lena. Tudi tu kopne vrčki in Domicelj je moral nastaviti nov sodček... Jasno! Genera! Maister, tedaj kapetan, posreduje, režira in urejuje... Njegov žlahtnik Domicelj vodi vse... Tu se zgodi usodna zmeta, ki je kriva, da pišemo o tej zadevi. Situacija! Pri eni mizi cesarska visokost in njegova družba, pri nasprotni Jerala in tršati Ernest. Jerala sedi, Ernest bega vsakih deset minut od mize in se vrača...

Pa stopi domačin Domicelj do cesarske visokosti, ko je načela njegova milost deseti vrček češke pijače, in vpraša: »Kako Vam ugajata tale dva nasproti, cesarska visokost?«

Cesarska visokost si obriše pene novega vrčka z brk in pravi: »Dobra sta! Ampak debeli, to je možak, suhec pa ne zdrži nič, vedno bega«.

Domicelj se hudomušno nasmeje in pove diskretno: »Veste, cesarska visokost, to je drugače, suhemu gre ta reč prepočasi... Vselej, ko izgine, potrobi v kuhinji še en vrček, nato se vrne.«

Cesarska visokost, vsi adjutanti in generali so z velikim spoštovanjem gledali in opazovali, kako se bodo končali ti silni manevri...

Pozdravljen Maister in domačin Domicelj!

¹ Cesarska visokost, nadvojvoda Friderik.

² Danes Pivka.

³ Poročnik.

Pota in stranpota našega turizma

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE OBČINE CERKNICA FRANCETOM STERLETOM O RAZVOJU TURIZMA IN GOSTINSTVA V NAŠI OBČINI

— Izteka se srednjeročno obdobje 1976—1980. Katere poglavitne zastavljene cilje v naši občini smo v tem obdobju uresničili in česa nismo?

Ko smo v zborih občinske skupščine in na sejah družbenopolitičnih organizacij razpravljali, kako uresničujemo srednjeročni plan razvoja občine v obdobju 1976—1980, smo ugotovili, da uspešno uresničujemo sprejete obveznosti na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja v občini. Obenem pa smo ugotovili tudi precejšnji zaostanek v razvoju celotnega terciarnega gospodarstva (gostinstvo, obrt, turizem, promet in trgovina).

Se zlasti je očitno zaostajanje gostinstva in turističnih dejavnosti, ki pomenijo v družbenem proizvodu občine manj kot en odstotek. Nosilci razvoja gostinstva v nove dejavnosti niso ničesar investirali. Še huje: nekatere dejavnosti oziroma lokale so opustili in si tako tudi s tem zoževali svoj manevrski prostor. Glavni nosilec razvoja gostinstva THP Postojnska jama — TOZD Gostinstvo Cerknica se je obvezal, da bo izgradil motel v Cerknici, povečal število ležišč v Rakovem Škocjanu in zgradil primeren paviljon za obiskovalce Cerkniškega jezera. Investitor kljub pomoči naše družbenopolitične skupnosti ni prišel dlje od izdelave gradbene dokumentacije za motel v Cerknici.

Ne bi podrobneje razčlenjeval objektivnih težav pri uresničevanju programa, ocenjujem pa, da gre v tem primeru za nedopusten odnos, ki ga obsoja tudi naša javnost.

Tudi drugi nosilci, denimo SAP Viator-TOZD Avtobusni promet Notranjska, se niso vključili v razvoj (odklanjanje žičnice Lisec na Blokah). Nekaj več so napravili zasebni gostinci. Nekateri so posodobili in popestrili lokale in ponudbo, žal pa je tudi pri njih premalo storjenega.

— V preteklem obdobju smo torej v načrtovanju dokaj jasno opredelili tudi razvoj turizma in gostinstva, za kar imamo — kot že leta in leta poudarjamo — izredne naravne pogoje. Zakaj je bilo na tem področju tako malo storjenega?

Pridodal bi, da imamo poleg naravnih lepot in zanimivosti ter kulturnega izročila še druge pogoje za hitrejši razvoj. To so predvsem dobra prometna povezanost z velikimi središči, vse

bolj razvit družbeni standard in podobno.

Vendar je treba vedeti, da so naši najbolj zanimivi turistični objekti (Rakov Škocjan, Cerkniško jezero, Križna jama, grad Snežnik, Bloško-Vidovska planota) tako obsežni in tako zahtevni za obvladovanje, da z improvizacijo in z majhnimi vlaganji ni mogoče veliko storiti. Še posebej bi spomnil na zahtevnost pri gradnji objektov, saj moramo bolj kot drugod v Sloveniji skrbeti za čistost voda. Smo namreč kraško področje, Cerkniško jezero pa predstavlja naravno zbirališče za pitno vodo.

Hočeš nočeš moramo na možnosti za razvoj turizma na Cerkniškem jezeru gledati objektivno, saj je vrednost jezera širša, slovenska, in se bo potrebno podrediti širšim interesom, ki pa niso zgolj turistični.

Med vzroki za zaostajanje na tem področju bi omenil tudi razdrobljenost in neizvirnost ponudbe, da nosilci niso povezani z drugim življenjem (kultura, telesna kultura, lov, ribolov) in končno še izredno neposlovnost in nepripravljenost za boljšo ponudbo, pa tudi na togost in počasno organiziranje storitev.

Sodobni turizem zahteva vse bolj celovito ponudbo. Za turizem mora živeti ves kraj s svojo urejenostjo, s prireditvami, servisnimi uslugami. Gostinski delavci pa se, razen redkih izjem, ne vključujejo v širša prizadevanja za bogatejšo turistično ponudbo. Tako imamo težave tudi z ustanavljanjem in delovanjem turističnih društev v občini; v Cerknici in na Rakeku preprosto ni moč ustanoviti društva.

Sedaj delujejo z večjimi ali manjšimi uspehi le tri društva: Zala-Zilce, Nova vas-Bloke in Loška dolina. Če pomislimo na skromne ambicije in dejavnosti nosilcev razvoja na tem področju, potem je jasno, da se tudi redki zanesenjaki težko odločajo za prevzem odgovornosti pri delu turističnih društev.

— Kaj so ob tem storili nosilci razvoja turizma in gostinstva ter predstavniki naše občine?

Brez turističnih dejavnosti in turistične ponudbe pa le nismo. Spomniti moram, da smo v tem času uredili gozdarsko učno pot v Rakovem Škocjanu, odprli grad Snežnik za obiske, pripravljamo dokument o zaščiti in vzdrževanju velikega grajskega

parka, pričeli smo s postopnim obnavljanjem objektov v grajski pristavi, izdali nekaj prospektov, uspešno organizirali več tradicionalnih prireditev (Bloški teki, kmečki praznik na Blokah, Zelški koncerti ipd.).

In kaj je storila občina, sprušuješ? Poleg neposrednih spodbud in pomoči pri iskanju poti in načinov za uresničitev načrta razvoja smo v tem času dorekli dve ugotovitvi:

Prva ugotovitev je sprememba osnovnega izhodišča razvoja, v katerem naj bi Cerkniško jezero ne bilo glavno izhodišče zaradi nedorečenosti njegove prihodnje usode, ampak gredo poudarki Rakovemu Škocjanu, kompleksu snežniškega gradu in Bloško-Vidovski planoti (kmečki turizem) ter Cerknici, ki naj bi bila osnovno sprejemno in agencijsko središče občine.

Druga ugotovitev pa je, da cerkniško turistično področje brez polne vključitve v slovenski in širši turistični prostor ne more živeti in se razvijati samo po sebi in zase. Glavni nosilec gostinsko-turističnega razvoja — THP Postojnska jama pa v širše povezovanje ni šla; očitno ji to ni potrebno. Obenem pa se z zaokroževanjem turistične ponudbe v sami Postojni opredeljujejo za bivalni turizem in odmikajo od pred leti dogovorjenega razvojnega koncepta: Postojna — prehodni, Cerknica — bivalni turizem.

Vse bolj se vriva misel, da je izhod mogoč le v tem, če se THP Postojnska jama celovito vključi v slovenski turistični prostor, s čimer bi tudi Cerknica pridobila svoje mesto v razvoju ali pa drugi, skrajni, da se je potrebno povezati v tiste sisteme, ki bi cerkniški turistični razvoj omogočili in pospešili.

— V okviru notranjsko-kraške regije očitno ni moč pričakovati rešitve vseh omenjenih vprašanj; zlasti v kratkem ne. Ali so možne rešitve kakšne druge povezave, saj osamljeni tudi ne bomo mogli bogve kaj storiti?

Na to vprašanje ni preprosto odgovoriti. Odkrito pa moram povedati, da pri snovanju dogovora o skupnih temeljih plana razvoja občin ljubljanske regije intenzivno sodeluje tudi naša občina. Ob opredeljevanju skupnih nalog na področju razvoja gostinstva, turizma, preskrbe, prometa in rekreacije smo ugotovili, da gre za vrsto skupnih interesov. Tako so razgovori s

Cerkniško jezero je tudi pozimi dobro obiskano

skupščino mesta Ljubljane, s poslovno skupnostjo za turizem Ljubljane, s SIS za oskrbo mesta Ljubljane in Turistično zvezo Ljubljana o poslovni vključitvi našega območja v ponudbo Ljubljane.

Tudi tako bi se radi rešili osamitve in dali nove spodbude za razvoj. Samo primer: agencijska, sprejemna dejavnost mora zaživeti tudi pri nas. Če bi izračunali stroške, ki jih imajo delovne in druge organizacije pri organiziranju poslovnih potovanj, izletov, letovanj, potem bi hitro ugotovili, da se našim delovnim organizacijam plačilo enega človeka v agencijski pisarni krepko izplača. In takih potovanj ni tako malo!

Prav gotovo sodi sem tudi razvoj kmečkega in rekreativnega turizma. THP Postojnska jama takih dejavnosti nima v svojih zamislih. Njen koncept razvoja je torej drugačen od naših možnosti, želja in potreb, zato moramo skupaj temeljito analizirati, kaj in pod kakšnimi pogoji lahko razvijamo skupaj v okviru notranjsko-kraške regije.

Že nekaj let smo tarča napadov posameznikov, javnega mnenja in predvsem sredstev obveščanja, ki neobjektivno poročajo o stanju na cerkniškem področju. V isti sapi hvalijo naše prekrasne možnosti za izgradnjo gostinskih objektov, čolnarn, rekreacijskih površin, obenem pa se izredno dušebrižniško čudijo, kakšna škoda je, da rastejo na Blokah, v Loški dolini, na cerkniškem polju tovarne, da onesnažujejo vodo, okolico in podobno.

Tako pisanje je neobjektivno, saj se noče poglobiti v naša razvojna vprašanja, ker bi sicer ugotovili, da smo občina, ki namenja izredno velik odstotek družbenega proizvoda za preprečitev onesnaževanja, da zelo skrbno poskušamo obvladovati urbanizacijo, čeprav se nam ta

ko zmanjšuje možnost za razvoj industrije in celo kmetijstva.

— Napovedi so nehvaležna zadeva. Pa vendar, kakšne so realne možnosti za prihodnji razvoj turizma in gostinstva pri nas?

Vkljub vsemu bi rekel, da naš čas turističnega razvoja šele prihaja, ker imamo namreč nekatere prednosti. Med njimi naj ne omenim samo lepote narave, ampak tudi več ali manj ohranjeno kulturno krajino. Ustvarjamo pa tudi osnovne pogoje za sodoben promet, oskrbljenost s komunalnimi napravami in podobnim. Vse več imamo zanimivih družbenih objektov, vse boljša bo oskrbljenost, razvijamo servisno dejavnost, razvijamo kmetijstvo in tako naprej.

Po drugi strani pa večja mesta (Ljubljana, Reka, Trst) potrebujejo širše območje za odih in rekreacijo svojih občanov. Zato smo turizem tudi vključili v prioriteto dejavnost v naslednjem srednjeročnem obdobju. Nedvomno bomo v tem tudi uspeli, če bomo to resnično hoteli mi vsi, ne zgolj gostinski delavci. Turistu mora dati celovito ponudbo, kraj, turistični kraj, pa mora živeti s turizmom in tudi za turizem.

Na koncu, tudi organizacije združenega dela, ki delajo izven turistično gostinskega področja, bi morale več razmišljati o združevanju sredstev za to dejavnost. Menim, da se bodo morale organizacije združenega dela, ki uvažajo in malo ali nič izvažajo, širše dohodkovno povezovati v turistično dejavnost, da bi pridobile potrebna devizna sredstva. In ne samo to; združeno delo mora biti zainteresirano za organizirano in kakovostno turistično ponudbo, saj brez nje v sodobnem poslovnem življenju ne bo šlo.

Razgovor pripravil B. Levec

Družbena prehrana v naši občini

Najbrž ni potrebno ponavljati že zdavnaj ugotovljenega dejstva, da urejena prehrana med delom pomembno vpliva na normalno delo delavcev, na produktivnost dela in počutje delavcev na delovnem mestu. Zato ni naključje, da se je občinski svet zveze sindikatov že večkrat srečal s temi vprašanji, ki jih je moč rešiti le s skupnimi močmi.

Že bežen pregled nam pokaže, da v občini nima organizirane prehrane 15 odstotkov zaposlenih in da je vrsta ostalih delavcev, ki imajo neustrezno organizirano prehrano.

Pri oceni stanja moramo misliti tudi na določila sporazuma o minimalnih standardih življenjskih in delovnih pogojev delavcev in na položaj delavcev iz drugih republik, za katere marsikje mislimo, da smo napravili vse, če smo jih zaposlili.

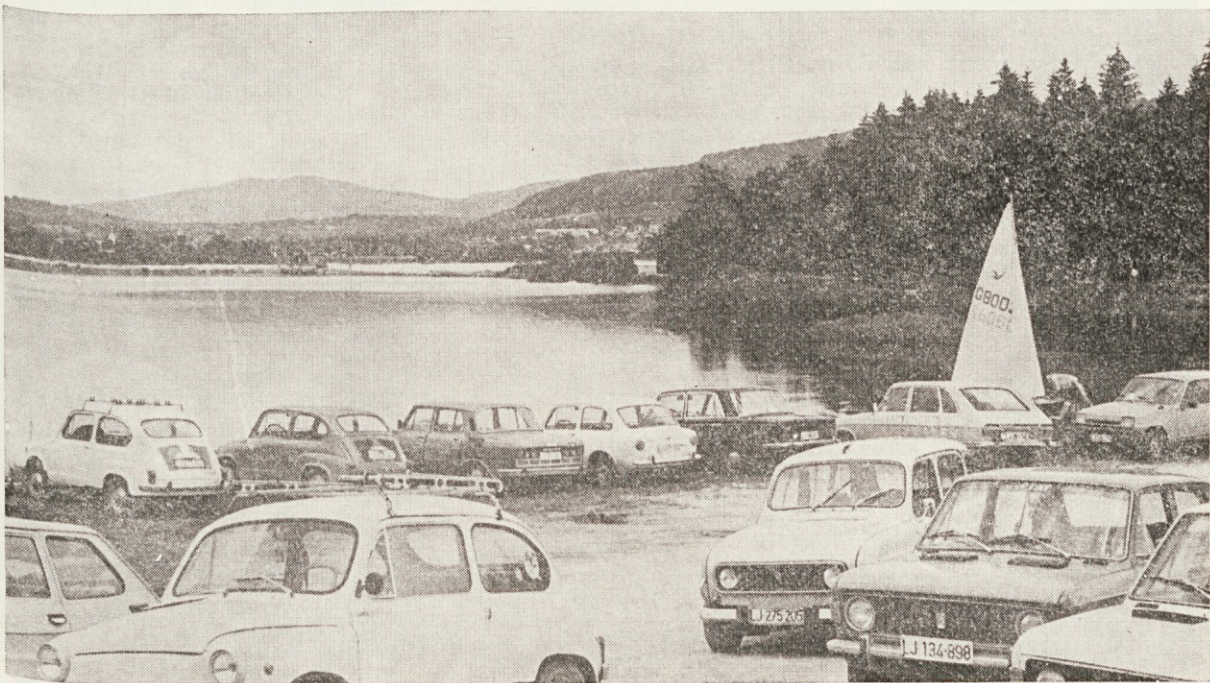
Pregled naložbenih programov temeljnih organizacij v cerkniški dolini nam da zelo zanimiv podatok, namreč, da se teh vprašanj močno zavedamo povsod in

da ponekod načrtujemo izgradnjo kapacitet, ki bi zadovoljile potrebe po družbeni prehrani. Vsi ti posamezni načrti pa nam znova pokažejo, kako pomembno je skupno dogovarjanje in načrtovanje, saj je popolnoma jasno, da tako ozkemu prostoru kot sta cerkniška dolina in Rakek resnično ni potrebno, da vsak zase gradi objekte, ki povrh vsega ne stanejo malo denarja in ne zagotavljajo rešitve težav vseh zaposlenih.

Iz vseh teh razlogov bo potrebno v vsaki sredini temeljito pretehtati sedanje stanje in se skupno, s trdnim dogovorom odločiti za najbolj smotno rešitev, ki bo zadovoljila vse.

Sklepi konference sindikatov pozivajo vse temeljne organizacije in delovne skupnosti, da skupaj opredelimo najboljšo rešitev in naloge v srednjeročnem planu. Trdno smo prepričani, da je moč storiti to le na osnovah plana z združevanjem sredstev za skupen ustrezen objekt.

F. Žagar

Številni obiskovalci pri nas. Kaj jim pa nudimo?

Vzporedno z začetno in nedokončano rekonstrukcijo ceste od Cerknice proti Martinjaku je na Peščenku delno urejen prostor za avtobusno postajališče, ki ga uporabljajo predvsem delavci iz TOZD Masiva in iz drugih delovnih organizacij, ki prebivajo na Peščenku. Ker ni primerne dohoda, so krajanji posredovali vlogo na krajevno skupnost, da ustrezno ukrepa.

Omenimo naj, čeravno skromen, pa vendarle prispevek k napredku turizma v našem malem mestu. Trije člani ribiške družine Cerknica so za potrebe društva in turistov iz hloda jelke stesali sedem metrov dolg pravi jezerski čoln — drevak. Čoln je že na jezerski površini in lahko prenese deset do dvanajst ljudi. Tudi oddajajo ga. Za poldnevno uporabo turisti plačajo sto, člani ribiške družine pa petdeset dinarjev.

Ob nedeljah in praznikih ribiči pečejo tudi ribe. Nepoučene pa opozarjamo na reklamo v dnevniku Delo 2. 7. 1980, da so pogosto na voljo LINJI in ne LIGNI; teh doslej v jezeru še niso našli.

Ob preteklih štiridnevnih praznikih je naše malo mesto docela izumrlo. V običajno polni avtobusni restavraciji so si podajali kljuko redki potniki in avtobusni vozniki. Iz pogovora, zakaj tako, se je izoblikovala takšna ugotovitev: »Veste, ob takih dnevih ljudje delajo. Pridite v rednem delovnem času, pa boste videli, kakšna gneča je po naših lokalih.«

Preverjeno je, da imajo najbrž prav.

Praški so, praškov ni. To je že vsakdanja, že kar moderna in preveč pogostna mora naših gospodinj. Ob zadnji večji pošiljki so v blagovnici našega malega mesta začeli razprodajo že v dopoldanskem času. Vse, kar je zaposleno in ne, je drvelo po to, za našo čistost prepotrebno blago. Vse lepo in prav, toda praznih rok so ostale tiste gospodinje, ki svojega delovnega mesta ne morejo kar tako zapustiti. Živimo pač na obroke. Pa naj bi bila še podobna razprodaja na obroke, za tiste dopoldanske in za tiste popoldanske, pa tudi ustrezna evidenca odjemalcev bi bilo še kako umestna.

FILMI V AVGUSTU

1. 8. ob 20. uri — ameriška drama DR. ŽIVAGO.
2. 8. ob 20. uri in 3. 8. ob 16. uri — ameriška kriminalka LEZI, STRELJA SE!
3. 8. ob 20. uri — ameriški pustolovski film SKRIVNOST PROTEI-NOVIH DOKUMENTOV.
4. 8. ob 20. uri — ameriška komedija LJUBI WILLIAM.
7. 8. ob 20. uri — francoska komedija V STRAHU SO HITRE NOGE
9. 8. ob 20. uri — ameriški glasbeni film AVTOPRALNICA.
10. 8. ob 16. in 20. uri — ameriški pustolovski film ROCK AND ROLL.
11. 8. ob 20. uri — jugoslovanska drama SREČNA DRUŽINA.
14. 8. ob 20. uri — francoska drama ZADNJI ROMANTIČNI LJUBIMEC.
16. 8. ob 20. uri in 17. 8. ob 16. uri — ameriški vojni film — APOKALIPSA DANES.
17. 8. ob 20. uri — ameriški pustolovski film ČLOVEK DIVJINE.
18. 8. ob 20. uri — italijanski pustolovski film SAHARSKA PREVARA.
21. 8. ob 20. uri — ameriška kriminalka NENAVADNA KRAJA.
22. 8. ob 20. uri — nemški erotični film RESNICNE ZGODBE 2. del.
23. 8. ob 20. uri in 24. 8. ob 16. uri — ameriška drama F. I. S. T.
24. 8. ob 20. uri — ameriški vojni film LOVEC NA JELENE.
25. 8. ob 20. uri — švedski ljubezenski film TAVANJE POD SONCEM.
28. 8. ob 20. uri — nemški glasbeni film DISCO MRZLICA.
30. 8. ob 20. uri in 31. 8. ob 16. uri — ameriški pustolovski film STARI WHISKEY.
31. 8. ob 20. uri — ameriški pustolovski film DAN VELIKIH VALOV.

Športni portreti

Pričenjamo še z eno našo novo stalno rubriko — ŠPORTNI PORTRETI. Z njo bi radi predstavili tiste naše delavce, pa tudi druge občane, ki so lep del svojega prostega časa in življenjskih moči posvetili športni in rekreativni dejavnosti, pa tudi organiziranju le-teh ter vadbi mlajših rodov. Obenem pa bi z njo želeli vzbuditi še več zanimanja za šport in rekreacijo pri vseh zvrsteh — od najmlajših do najstarejših.

Za začetek predstavljamo Brestovca — državnega reprezentanta — Toneta ZALARJA.

Najprej povej nekaj o sebi in o svojih športnih uspehih!

Rojen sem leta 1954, zaposlen pa sem v TOZD Tapetništvo kot tehnolog za ipren in poliuretan. Z atletiko sem se začel ukvarjati že v osnovni šoli pod vodstvom Franceta Popka, ki me je navdušil za met kopja. S to disciplino se ukvarjam že enajst let. Tri leta sem bil član TVD Partizan Cerknica, od 1972. leta naprej pa sem član AK Olimpija Ljubljana. Moji uspehi: državni rekord za mlajše mladince 1971. leta (68,42), državni rekord za starejše mladince 1974. leta (72,92), 3. in 5. mesto na mladinskih balkanskih igrah v Atenah in v Bukarešti, 5. mesto na članskih balkanskih igrah v Sofiji. Maj najdaljši met je 77,50 metrov, najbolj pa si želim, da bi ga vrgel nad 80 metrov.

Kaj ti pomeni atletika?

Atletika je posamični šport, ki športnika vsega zasužnji in se mu ves preda. Od njega zahteva veliko samoodrekanja, časa; tudi zabavi se je treba odreči. Čeprav imam sladkorno bolezen, ki me ovira, hočem dokazati, da lahko kljub temu uspev v športu. Dober rezultat pa vzbudi v človeku notranje zadovoljstvo. Igre z žogo pa še vedno lahko hitreje pripeljejo do velikih uspehov in popularnosti. Čeprav je atletika prioriteten šport, v Cerknici še vedno ni ustreznih športnih objektov.

Kako je urejena športna rekreacija na Brestu?

Športna rekreacija je bila pred ukinitvijo ustreznega delovnega mesta na Skupnih dejavnostih zadovoljivo rešena, sedaj pa je slabše. Res imamo rezervirane ure v telovadnici, vendar med delavci ni pravega zanimanja. Čeprav je rekreacija namenjena predvsem delavcem iz neposredne proizvodnje, hodijo tja le delavci iz pisarn. V nekaterih panogah pa nastopajo vedno le eni in isti.

Kaj bi bilo potrebno storiti za poživitev rekreacije?

Potrebno bi bilo organizirati več tekmovanj med temeljnimi organizacijami, zlasti v panogah, za katere je zanimanje. Morda bi bilo potrebno razmisliti tudi o aktivnem odmoru med delovnim časom. Z ureditvijo preprostih igrišč ob tovarniških objektih in z aktivnejšim delovanjem mladine, bi se lahko tudi to uredilo. Za rezervirane ure rekreacije v telovadnici pa bi morali biti na voljo tudi voditelji rekreacije, ne pa da je vsakdo prepuščen sam sebi.

Koga predlagaš za sogovornika v naslednji številki?

Heleno Mulec-Bajec!

Pogovor pripravil B. Škerlj

(Iz številke 34 — 31. julij 1970)

NAMESTO DVEH — ENA ŽAGA

V našem podjetju smo kmalu spoznali, da je koncentracija žagarske proizvodnje nujno potrebna. Zato smo se odločili za postopno ukinitje žagarski obratov in koncentracijo žagarske proizvodnje. Od prejšnjih sedmih žagarskih obratov sta do nedavnega obratovala še dva, Bazenska žaga v Cerknici in Marof v Starem trgu. Proti koncu lanskega leta pa se je pojavilo vprašanje o obratovanju žage v Cerknici. Tehnologija žage je bila ne popolna, zato je bil delež v stroških zelo velik. Treba se je bilo odločiti, ali bi žago modernizirali ali pa razmislili o drugih možnostih. Ker bi bilo treba za dopolnjeno tehnologijo prispevati preveč sredstev in ker se je prav v tem času pojavilo vprašanje vzorčne delavnice, je bilo sklenjeno, da bomo proizvodnjo žaganega lesa ukinitili, prostor pa preuredili za potrebe vzorčne delavnice.

PRVI STROJI IBM V CERKNICI

Sredi julija so pripeljali na BREST prve stroje IBM za naš elektronski računski center. Stroje so izdelali v IBM tovarni v Angliji.

Dobili smo prve luknjače kartic in sicer dva numerična in enega alfa-numeričnega. Poleg luknjačev smo dobili tudi dve verificirki za kontrolo že izkljujanih kartic.

ŠPORTNE IGRE DELAVCEV LESNE INDUSTRIJE

V organizaciji lesnega kombinata Novoles iz Novega mesta so bile 27. junija l. letne športne igre delavcev lesne industrije Slovenije. Na športnih igriščih v Novem mestu se je zbralo 400 tekmovalcev iz 18 delovnih kolektivov, ki so pomerili svoje moči v odbojki, streljanju, kegljanju in šahu.

Skupni ekipni zmagovalci so bili LIK Savinja iz Celja, Brest pa je pristal na 5. mestu. Če bi zanj nastopile še ženske ekipe, bi bila uvrstitev precej boljša, saj so v zbir šteli tudi rezultate ženskih ekip.

Naši upokojeenci

V preteklih mesecih so iz TOZD Žagalnica, Tovarna lesnih izdelkov Stari trg, odšli v pokoj trije dolgoletni člani kolektiva.

31. maja nas je zapustil Jože TURK iz Dan. Pri nas je bil zaposlen vse od maja 1952. leta. Z delom je začel kot delavec na skladišču žaganega lesa, kot merilec, pomočnik skladiščnika, od leta 1962 pa je opravljal dela in naloge »vodenje skladišča žaganega lesa«, od koder je odšel v zaslužni pokoj.

S 30. junijem se je upokojil Rudolf URBIHA iz Podgore. V temeljni organizaciji je bil zaposlen nad dvanajst let, sprva na varovanju premoženja, nazadnje pa je delal pri montaži v enoti stolarna.

Istočasno je odšel v pokoj tudi Ivan PAULIN iz Prezida. V temeljni organizaciji je bil zaposlen od oktobra 1970. leta kot delavec na popravilu proizvodnje.

Delovni kolektiv se vsem trem ob odhodu v pokoj zahvaljuje za njihovo ustvarjalno delo in jim želi še veliko zdravih in srečnih let.

DELAJSKE ŠPORTNE IGRE

Na baliniščih Bresta v Cerknici se je končalo občinsko sindikalno prvenstvo v balinanju za četvorke. Po zelo izenačenem in zanimivem tekmovanju je zmagovalo moštvo Gradišča, ki je v finalu premagalo lanskega zmagovalca, moštvo Bresta.

Rezultati:

1. Gradišče	18 točk
2. Brest TPC II	14 točk
3. Brest TPC I	11 točk
4. Gozdarstvo III	9 točk
5. Železniška postaja	8 točk
6. Gozdarstvo II	7 točk
7. Gozdarstvo I	6 točk
8. Kovinoplastika	5 točk

Delavski športne igre se bodo nadaljevale v septembru, ko bo tekmovanje v kegljanju — ekipno in posamezno, v balinanju za posameznike ter v vlečenju vrvi.

F. Gornik

V SPOMIN

Kruta usoda je iz naših vrst izrgala petdesetletnega Branka TAVČARJA. V naš kolektiv je prišel pred desetimi leti in je opravljal dela skladiščnika materiala.

Z njegovo smrtjo smo izgubili dobrega tovariša in vestnega delavca. Tak nam bo vedno ostal v spominu.

TOZD
Kolektiv TOZD JELKA
Begunje

Delovni kolektiv TOZD MASI-VA, tovarna pohištva Martinjak sporoča žalostno novico, da je umrl naš upokojelec Janez LOGAR iz Martinjaka.

Pri nas je bil zaposlen od 1952. leta do upokojitve leta 1958. Delal je v strojnih oddelkih tovarne.

Ohranili ga bomo v lepem spominu kot mirnega, marljivega in dobrega sodelavca in člana kolektiva.

BRESTOV OBZORNIK — glasilo delovne organizacije Brest Cerknica, n. sol. o.

Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC.

Ureja uredniški odbor: Marta DRAGOLIČ, Vanda HACE, Ana KOGEJ, Božo LEVEC, Marta MODIČ, Leopold OBLAK, Anton OBREZA, Bernarda PETRIČ, Beno ŠKERLJ, Irena ZEMLJAK in Viktor ZNIDARSIČ. Foto: Jože ŠKRL.

Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2800 izvodov.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974)